

TUSKULĖNAI IR "NEVER AGAIN!"

Antanas Dundzila

1946 m. gruodį NKGB sušaudytų Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus ir Viešvėnų klebono Prano Gustaičio palikai, atrasti Tuskulėnų sovietinio genocido aukų masinėje kapavietėje, 1999 metų rugsėjo 25 d. buvo pagerbti Vilniuje, arkikatedroje ir po to išlydėti į Žemaitiją. Pakeliui kankiniai tikinčiųjų buvo palydėti Žiežmariuose ir Kaune prie IX forto. Nuotraukoje jų palaikų sutikimas Kaune. Sugrįžusį nenugalėtą po 53 metų savo vyskupą Telšiai sutiko gaudžiančiais varpais, languose uždegtomis žvakėmis ir miniomis žmonių. Prie karsto - Lietuvos Prezidento V. Adamkaus vainikas, vyskupo regalijos ir Vyčio Kryžiaus II laipsnio ordinas, suteiktas po mirties.

J. Ivaškevičiaus nuotr.

Žydų holokausto žudynių paveldėtojai, steigdami muziejus ir ruošdami parodas, leisdami leidinius bei ieškodami nusikaltėlių, ir visais kitais būdais pasaulio akyse laikdami savo protėvių naikinimą, su pagrindu kartoja: "Never again!" Lietuviškai tai būtų: "Kad niekad nepasikartotų!" Kartais atrodo, jog ryšium su sovietinės okupacijos baisumais, okupanto atsikračiusioj Lietuvoj taip pat sakoma: "Never again!", tik tas posakis suprantamas kiek kitaip. Tas posakis - žodžiais ar net veiksmais - reiškia, kad "Apie tai nekalbėsime..." O sąmoningai tylint ar net sabotuojant, ką ir begalvoti apie kokius nors veiksmus ar teismus?

Keli pavyzdžiai: (1) Balandžio 23 d. savaitraštis "Atgimimas" pranešė, kad, prieš Prez. Adamkaus kelionę į Maskvą, Lietuva "ištaisė kai kurias politinėmis vadinamas klaidas, pvz., pažadėjo, jog įstatymas dėl Sovietų Sąjungos žalos atlyginimo bus peržiūrėtas ir pataisytas..." (2) Gibalandžio 17 d. "Lietuvos rytas" atspausdino straipsnį apie - atleiskite, baigiamą pamiršti - Vilniuje esančiam Tuskulėnų parke (anksčiau buvo dvaras) NKVD masinio kapo aukų reikalą. Šiose skiltyse grįžtame prie "apie tai

nekalbėsime" Tuskulėnų dvare surasto masinio bolševikinių aukų kapo.

Aiškumo dėlei - šiek tiek istorijos. Tuoj iš Lietuvos 1993 m. išsikrausčius Rusijos kariuomenei, Tuskulėnų apylinkėje, Žirmūnų gatvės pradžioje buvo surastas ir pradėtas tyrinėti 1945-1947 m. sovietų nukankintų ir sušaudytų žmonių masinis kapas (Sutapimas? Įvykiai rišasi?). Kasinėjimai ir išlikusios pasmerkusių bylos parodė, kad ten buvo sumesti ir pakasti net 706 žmonės. Ten buvo nukankinto vysk. V. Borisevičiaus palaikai, vokiečių Stutthofe kalintas ir 1946 sovietų sušaudytas pagrindininkas kpt. J. Noreika - generolas Vėtra, šimtai atpažintų ir neatpažintų kitų. Prez. A. Brazauskas 1994-1-25 išleido dekretą Nr. 216 Dėl NKGB-MGB aukų, palaidotų 1944-1947...Tuskulėno dvaro teritorijoje, nužudymo aplinkybių ištyrimo". Komisiją sudarė valdžios pareigūnai, tyrimus atliko profesionalai archeologai. Gerai, įtikinančiai parašyta kasinėjimo santrauka yra atspausdinta "Vagos" leidyklos 1999 m. knygoje "Lietuvos naikinimas ir tautos Tuskulėnais, teko matyti Amerikon atvežtą J. Noreikos - gen. Vėtros bylos nuorašą, kelių

pėdų aukščio rusiškai prirašytų dokumentų ryšulį. Laikas nuo laiko "Tremtinio" savaitraštis spausdino pranešimus apie Tuskulėnuose vykdomus tyrinėjimus. 1995-VI-3 Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga (LPKITS) paskelbė rezoliuciją dėl Tuskulėnų atminimo įamžinimo ir parko teritorijos sutvarkymo. Imant dėmesin didelį nužudytųjų skaičių, tarp neatpažintų palaikų gali būti vokiečių, Armijos Krajovos, rusų dezertyrų, gal net žydų šaudymuose dalyvavusių žmonių lavonai.

Nesileidžiant į smulkmenas, straipsnis "Lietuvos ryte" paminėjo, kad Tuskulėnų aukų kaulai jau šešeri metai guli kartoninėse dėžėse Lietuvos

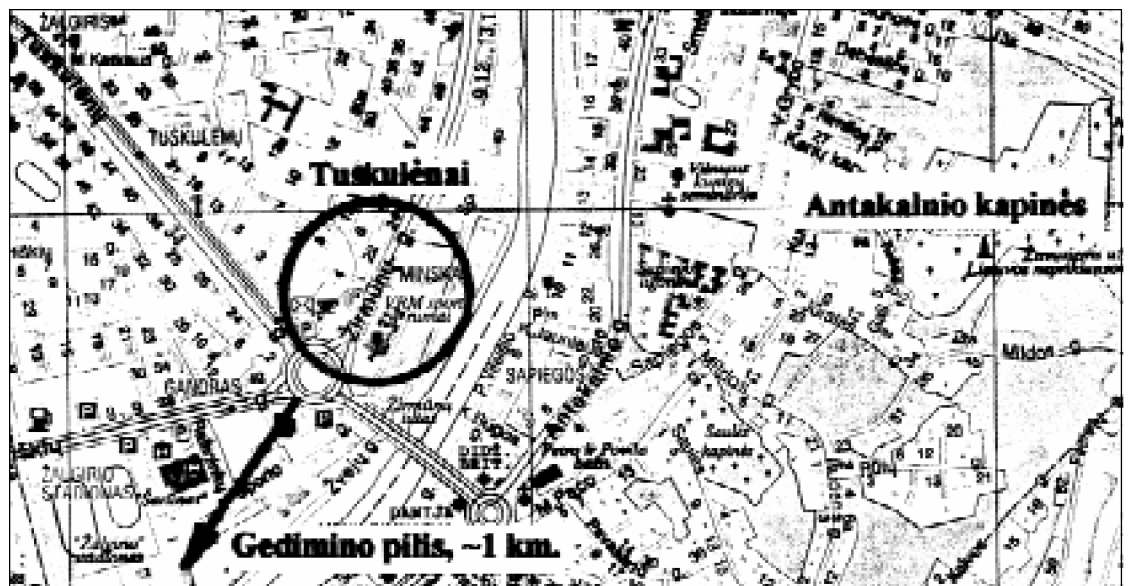
gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (LGGRTC) žinioje, buv. KGB rūmuose. (Į tą kamerą su dėžėmis ir aš kelis kartus žiūrėjau ir stebėjau, kad ten gali tilpti net 700 palaikų.) Nesulaukdami deramo sprendimo, kai kurių žuvusiųjų artimieji nori palaikus atsiimti ir patys privačiai laido. Tam gan arogantiškai prieštarauja LGGRTC vadovybė: "Nejaugi kai kas mano, kad uždariau tuos kaulus ir jų neatiduodu. Aš negaliu atidaryti krautvėlės ir pradėti dalyti palaikus tiems, kurie sugalvojo. Jei Vyriausybė nutars, jog palaikus reikia atiduoti, aš neprieštarauju." - cituojama direktorė D. Kuodytė. Ši laikysena stovi ankstyvesnės Vyriausybės nutarimo šešėlyje, kuri aukų įamžinimui ir vietovės sutvarkymui nutarė skirti 18 milijonų litų, bet kol kas surado tik 675 tūkst. l

Suma buvo numatyta Tuskulėnų 22 hektarų memorialui, su koplytėle bei nišomis palaikams, pilkapiui, darbo vieta mokslininkams, privažiavimui, aikštele automobiliams, dvaro pastatų restauravimui. Taip būtų įamžintas ne tik aukų atminimas, bet ir sutvarkyta didoka, šalia Neries esanti Vilniaus dalis, dabar tik tvora aptverta. Jau 1995 m. buvo paruoštas ir premijuotas visas projektas. Laikraštis teigia, kad kankinių kaulai metų - kitų bėgyje nesulauks savo pilkapio bei koplytėlės. Vysk. J. Boruta taip pat reiškia Bažnyčios abejones: "Tarp neidentifikuotų palaikų yra ir ne katalikų. Jie turėtų rasti vietą savose šventovėse." Vyskupas irgi abejoja ir dėl žydų šaudyme galimai dalyvavusių asmenų. Toks atsargumas šiek tiek keistas, o gal daug pasakantis - su koku jautrumu ar ir atsargumu apie okupanto

masinio kapo reikalą net pagrindyje išventintas aukštas dvasiškis šiais laikais vaikščioja. Juk kitoj pusėj Neries esančiose Antakalnio kapinėse palaidoti tikrai nekrikštyti sovietų kariai ir Vilniuje 1991 sausio 13 žudynėse žuvusieji. Pastaruosius išskilmingai laidojant sausio 16 d. arkiv. J. Steponavičius turbūt netyrinėjo, ar jie krikštyti ar ne...

Visos Tuskulėnų aukos niekada nebus atpažintos. Savo ruožtu buvusios Komisijos Nr. 216 narys E. Simanaitis taikliai teigia, kad visi tie nužudytieji patys nesirinko savo mirties ir kapavietės. Taigi pirmoje vietoje čia eina kalba apie kraštui reikšmingą sovietų vykdyto žmonių naikinimo atminimą ilgiems laikams, tą tikrąjį "Never again!".

Originalioj prasmėj iššūkiu tapęs "Never again!", yra lyg paaikškinimas, kodėl, kaip joks kitas žmonijos nusikaltimas, yra nuolat primenamasis ir smerkiamasis žydų naikinimas. Jis taikomas visapusei (ir moralei, ir teisei, ir istorinei, ir materialinei) atsakomybei. Lietuvių iškreiptame "Never again!" - "Apie tai nekalbėsime;" yra slepiamas, pvz., vienašališkos "gerų kaimynų" politikos bei skurstančio krašto pensijomis dosniai aprūpintų, buvusių okupanto kolaborantų sušlavimas po kilimėliu. Apart LGGRTC išleidžiamų kelių knygų per metus, ne mada valdžiai judinti sovietinės okupacijos nusikaltimų. Taip vieton tautiniuose šokiuose matyto šmaikštaus, kartais spiriančio Oželio, daugumoje esame šokdinami Kankanėliu-perchoreografuotu Lenciūgėliu pagal prancūziškąjį "cancan". Kankanėlis šokamas net ant okupanto nusikalstamai naikintų, Tuskulėnuose pūdytų, aukų atminimo.

Vilniaus miesto šiaurės rytai su Tuskulėnų apylinke.

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

■ "CIVILIZACIJŲ DIALOGAS"

Pasaulio kultūros ir politikos veikėjai dalyvavo Vilniuje surengtoje tarptautinėje konferencijoje "Civilizacijų dialogas". Prezidentūros Baltojoje salėje konferencijos dalyvius - pasaulio mokslininkus ir menininkus pasveikino Lietuvos, Lenkijos ir Ukrainos valstybių prezidentai, kitų valstybių vadovų įgaliotieji atstovai, tarptautinių organizacijų vadovai. Atidarymo iškilnėse dalyvavo ir Lietuvoje reziduojantys užsienio šalių ambasadoriai.

Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus išreiškė padėką UNESCO organizacijai, kad buvo pritarta Lietuvos iniciatyvai surengti šią reikšmingą konferenciją Lietuvoje, kurioje nuo seno sugyveno skirtingos kultūros bei civilizacijos.

Lenkijos Prezidentas Alexander Kwasniewski konferenciją vadino išskirtinės svarbos renginiu, rodančiu dar glaudesnę ryšį tarp Lenkijos ir Lietuvos. Jis iškėlė pliuralistinės globalinės civilizacijos reikšmę, leidžiančią naudotis per šimtmečius sukauptą įvairių tautų patirtimi.

Ukrainos Prezidentas Leonidas Kučma, UNESCO generalinis direktorius Moichiro Matsuura, Tarptautinės frankofonijos organizacijos generalinis sekretorius Boutros Boutros-Ghali, Tarptautinės migracijos organizacijos generalinis direktorius Brunson McKinley, kalbėjo ir kitų valstybių ir tarptautinių organizacijų vadovų įgaliotieji atstovai. Pirmąją konferencijos dieną pagrindinius pranešimus skaitė svečiai iš JAV, Rusijos, Prancūzijos, Indijos, Meksikos ir Pietų Afrikos.

■ LIETUVA 141-OJI NARĖ

Lietuvos Seimas ratifikavo Lietuvos sutartis su Pasaulio prekybos organizacija (PPO). Praėjus 30 dienų po Lietuvos pranešimo apie dokumentų ratifikavimo pabaigą Lietuva taps 141 PPO nare. Už sutarčių ratifikavimą balsavo 71, prieš - 12, susilaikė 16 Seimo narių. Lietuvos derybos su PPO truko beveik šešerius metus, praėjusių metų spalio 2 dieną jos buvo baigtos, o gruodžio mėnesį PPO Generalinėje taryboje Prezidentas Valdas Adamkus pasirašė derybų rezultatus. Lietuvos įsipareigojimai apima maksimalų importo muitų tarifų lygių nustatymą, įsipareigojimus žemės ūkio politikoje, paslaugų rinkos srityje. Nors formaliai narystė PPO nėra būtina narystės ES sąlyga, tačiau ES valstybės reikalauja realiai taikyti PPO normas tarptautinėje prekyboje. Būdamą PPO nare Lietuva turės galimybę apginti savo interesus, nustatant prekybos ir paslaugų taisykles 140-ties valstybių teritorijoje, išvengti diskriminavimo.

■ LIETUVOS IR KARALIAUČIAUS FORUMAS

Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininko Alvydo Medalinsko nuomone, Lietuvos Parlamento ir Karaliaučiaus srities Dūmos bendradarbiavimą reikėtų perkelti į aukštesnį lygį. Spaudos konferencijoje komentuodamas Lietuvos parlamentinės delegacijos vizitą į Karaliaučių, jis pasiūlė įkurti Lietuvos parlamentarų ir Karaliaučiaus srities deputatų forumą.

Seimo Užsienio reikalų komitetas pasiryžęs apsvarstyti tokią galimybę. Jo nuomone, šis forumas galėtų nagrinėti ekonominių ryšių plėtojimą tarp Lietuvos ir Karaliaučiaus, taip pat didžiosios politikos klausimų ratą, kurie yra svarbūs vykstant Europos Sąjungos plėtros procesui. "Forumas galėtų pasvarstyti, ką mes galime padaryti, kad Europos Sąjungos plėtra neštų naudą ne tik Lietuvai, bet ir Karaliaučiaus sričiai".

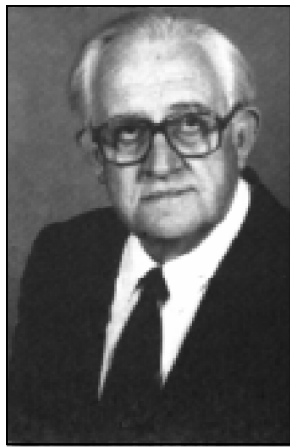
■ KAUNO MIESTO ŠVENTĖMS - 100 TŪKSTANČIŲ

158 tūkst. litų iš Kauno miesto savivaldybės valdybos rezervo teks papildomiems asignavimams. Kauno miesto valdyba nusprendė skirti 65 tūkst. Kauno miesto dienos renginiams ir 30 tūkst. litų - Kauno miesto dainų šventei. Kadangi šios šventės rengiamos Dainų slėnyje, dar 28 tūkst. litų skiriami jam tvarkyti. Be to, savivaldybė skyrė 35 tūkst. litų Romo Kalantos aukos vietos įamžinimo darbams.

Savo miesto dieną kauniečiai šiemet galės švęsti net tris dienas. 1998 m. Kauno miesto tarybos sprendimu kiekvienų metų gegužės 20-oji įteisinta kaip "Kauno miesto diena". Šventinius renginius organizuosiančios įstaigos "Miesto šventė" ir "Kauno kultūros centras" pasiūlė šventę pradėti jau gegužės 18-osios vakarą. Trijų dienų šventės sąmata, neskaitant mainais gaunamų paslaugų bei reklamos išlaidų, sudaro apie 170 tūkst. litų. Kauno savivaldybės Kultūros skyrius paprašė pinigų tik autoriniams atlyginimams, kitas lėšas planuojama surinkti iš rėmėjų.

Nuo 1924-ųjų rengiamoje Kauno miesto dainų šventėje šiais metais dalyvaus apie pusė šimto moksleivių, trys dešimtys suaugusiųjų, 10 Kauno apskrities chorų, tautinių šokių kolektyvai ir orkestrai, taip pat ketina atvykti geriausi Vilniaus bei Klaipėdos chorai. Šioms dviem šventėms savivaldybės lėšomis ketinama sutvarkyti Dainų slėnio suolus, atramines sienas ir kitus sulaužytus statinius.

Nukelta į 5 p.

Algirdas Pužauskas

Kinija ir JAV toliau ieško sprendimo žvalgybos lėktuvo ginče. JAV delegacija dėl lėktuvų susidūrimo kaltina Kinijos lėktuvą, kuris sužalojo JAV žvalgybos lėktuvą ir privertė jį nusileisti kariniame Kinijos oro uoste. Vašingtone saugumo taryba jau svarsto ar nereikėtų kartu su žvalgybos lėktuvais siųsti prie Kinijos krantų ir lėktuvus palydovus, kurie saugotų JAV lėtai skrendančius šnipinėjimo lėktuvus. Kinijos užsienio reikalų ministerijos atstovė spaudai, tvirtino spaudos konferencijoje, kad JAV lėktuvas skrido per arti Kinijos sienos, nors amerikiečiai tą griežtai paneigė, įrodinėdami, kad žvalgybos lėktuvas buvo virš tarptautinių vandenių, toli nuo kinų teritorijos. Kinijos spauda

• Balandžio 20 Kanados

Quebec mieste prasidėjo 34 valstybių vadovų konferencija. Iš anksto susitarta svarstyti demokratijos stiprinimą šioje hemisferoje, globalizacijos procesą, žmogaus teisių, švietimo, sveikatos priežiūros įgyvendinimą, laisvosios rinkos, prekybos išplėtimą. Šiai viršūnių konferencijai iš anksto rengėsi ir pasaulio anarchistų grupuotės, surengusios protesto žygius gatvėse. Pirmąją dieną suimti 25 žmonės, sužeisti 5 kanadiečiai policininkai. Didelis dėmesys skirtas tarptautiniam narkotikų prekybos judėjimui. Konferencijai jau pradėjus, svarstymus iš Peru atėjo žinia, kad ten valdžios lėktuvas virš džiunglių puolė ir numušė privatų lėktuvą. Įtarta, kad tai narkotikų pervežimo lėktuvas. Paaiškėjo, jog lėktuve skrido amerikiečiai baptistų tikėjimo misionieriai, kurių dalis žuvo, kai nedidelis lėktuvas pašautas įkrito į Amazonės upę.

• **Kuba** paminėjo 40 metų sukaktį nuo Kiaulių įlankos (Bahia de Cochinos) mūšio, kurį pralaimėjo JAV paruošti Kubos pabėgėlių vyrai. Jie bandė nuversti komunistinę Kubos vyriausybę, tačiau tuo-

SUNKIOS DERYBOS

įrodinėja, kad amerikiečiai karo lakūnai dažnai laužo įstatymus, daro klaidas. Primenama, kad neseniai JAV povandeninis laivas, staiga iškildamas į paviršių, nuskandino Japonijos laivą. Vis kartojama Jugoslavijos sostinėje amerikiečių bombarduota Kinijos ambasados buveinė. Primenamas ir JAV lėktuvo užsikabinimas Italijos kalnuose už metalinio lyno. Ten 1998 metais žuvo 20 keltuvo keleivių. Dabar kinų tvirtinimu nekaltai buvo sudaužytas Kinijos lėktuvas, kurio lakūnas dingo jūroje, kai amerikiečiai lakūnai staigiu pasisukimu užkabino kinų naikintuvą, stebėjusį, ką virš Kinijos teritorijos veikia svetimas lėktuvas.

Ženevoje įvyko Jungtinių Tautų žmogaus teisių komisijos posėdžiai. Čia JAV iškėlė skundą, kad Kinija laužo žmogaus teises savo okupuotame Tibete, persekioja taikingą Falun Gong judėjimą ir žiauriai baudžia vyriausybės kritikus. Kinijos ambasadorius toje JT žmogaus teisių komisijoje pasiūlė nesvarstyti JAV keliamų skundų, kurie siekia tik šmeižti" Kinijos

sistemą. Komisijos balsavime iš 53 narių 23 pasisakė už skundų atmetimą. Dvylika komisijos narių susilaikė nuo balsavimo. Už Kinijos siūlymą nesvarstyti skundo balsavo Indija ir Pakistanas ir daugelis Afrikos šalių. Ameriką palaikė Europos valstybės ir Japonija, viso 17 šalių.

Žmogaus teisių komisija pasmerkė Kubą 22-20 balsų, dešimčiai susilaikius. Komisija tačiau griežtai pasmerkė Izraelį už palestiniečių žemių grobimą, už naujų sodybų statymą okupuotose Palestinos žemėse. Balsuojant net 50 valstybių kritikavo Izraelį, kurį gynė tik viena valstybė - JAV.

Valstybės departamentas išpėjo amerikiečius, ypač kinų kilmės, nevažiuoti šiuo metu į Kiniją, ypač tokius, kurie turi ryšius su Taivanu. Kinija reikalauja, kad Amerika sustabdytų savo žvalgybos lėktuvų skraidymus, net ir toliau nuo Kinijos teritorijos. Tie skraidymai provokuoja Kinijos vyriausybę, pasakė Kinijos užsienio reikalų ministerija. Kinija atsisakė pasakyti, ar bus Amerikai sugražintas daug brangių įrengimų turis pilnas lėktuvas.

Keliais sakiniiais

Valstybių prezidentai - JAV prez. G. Bush, Kanados min. pirm. J. Chretien, Panamos prez. M. Moscoso, Kolumbijos prez. A. Pastrana po pasitarimų Quebeco mieste.

metinis JAV prezidentas Kennedy atsisakė padėti išeivijos kariuomenei karo aviacijos jėgomis. Apie tūkstantį užpuolikų salos gynėjai paėmė į nelaisvę, keli šimtai žuvo kovose. Šios kovos dalyviai išklaušė prezidento Fidel Castro kalbos. Daugelis veteranų buvo vėlesnio amžiaus. Kiaulių įlankos mūšį prisiminė ir kubiečiai išeiviai Floridoje, pasimeldę už žuvusius.

• **Valstybės departamentas** paskelbė, kad sekretorius Powell jau susitarė su Rusijos užsienio reikalų ministru Igor

Ivanov susitikti Vašingtone ir ilgiau pasvarstyti abiejų šalių santykius. Departamento pareiškime sakoma, kad Amerikai svarbūs geri ryšiai su Rusijos vyriausybe. Prezidentas Bush tikisi pasimatyti su rusų prez. V. Putin Italijoje birželio mėnesį organizuojamoje Genoa mieste aštuonių ekonominių valstybių viršūnių suvažiavime. Pastaruoju metu išaiškinta Rusijos šnipų veikla Amerikoje ir diplomatų ištrėmimas labai atšaldė abiejų šalių santykius.

Nukelta į 3 p.

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150
FAX. (216) 531-8428
E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119-0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$35.00, first class - \$58. Single copy - 70 cents. Air mail overseas - \$110.00.

Prenumerata metams - \$35.00, pusei metų - \$20.00, pirma klase - \$58. Oro paštu į užsienį metams - \$110.00. Atskiro numerio kaina - 70 centų. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai gražinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

OPERA LIETUVIŲ TAUTOS KULTŪROJE

Kai anuomet pirmosios nepriklausomybės metais kūrėsi iš nieko Lietuva, tai atsikūrusios valstybės vienas pirmųjų dešimtmečių laimėjimas buvo Opera, kuri buvo tautos kultūrinis pasididžiavimas. Bet tuo metu, jei po kelių pirmųjų sezonų nebūtų buvusi suvalstybinta, nebūtų buvusi išgelbėta iš finansinių bėdų. Operos, dramos ir baleto teatrų suvalstybinimas padarė tai, kad šie menai įgavo užtikrintą valstybinę globą ir galėjo augti ir meniniu atžvilgiu tobulėti.

Nors besikuriančiai valstybei tuo metu buvo sunkoka, bet užsienio valstybių diplomatai, pradėję Lietuvoje savo valstybių atstovavimą, pripažino, kad lietuviai į operą žiūri kaip tautinę būtinybę, o ne kaip į liuksusą ar kokią nors socialinę funkciją. Lietuviškų tradicijų eilėje daina ir vaidinimas buvo ne vien prabanga, bet gyvenimo prasmė, būtinybė ir viltis. Tad ir lietuviškoji opera ir dramos teatras pradėta organizuoti ne valstybės pastangomis kaip koks jos departamentas, bet pačių menininkų - kaip tautos kūrybinės gyvybės išraiška ir vienas kultūrinių versmių šaltinis.

Solistas Antanas Sodeika savo atsiminimuose rašo, jog 1920 m. dažnai susitikdami Kipras Petrauskas, Antanas Sodeika ir Tallat-Kelpša sumanė organizuoti lietuvišką operą. Tikėjosi visuomenės paramos. Bet prieš minimą trijulę, kaip kad rašo Juozas Žilevičius savo apybraižose, kultūrininkų grupelėje operos steigimo mintis buvo gyva, nes jau 1918 m. Kaune buvo atlikta Miko Petrausko opera "Birutė", diriguojant J. Tallat-Kelpšai ir dainuojant Vincei Jonuškaitei, o JAV-se "Birutė" buvo pastatyta Čikagoje 1908 m. pavasarį. Mikas Petrauskas, rusų žandarų persekiojamas, buvo pasitraukęs Šveicarijono, o iš ten į Ameriką. Jis Bostone pastatė savo 6 aktų operą "Eglė, žalčių karalienė", kurios premjera įvyko 1924 m. balandžio 8 d. "Eglės" operą atliko "Birutės" choras Čikagoje, vadovaujant J. Byanskui. Lietuvoje jos premjera buvo 1939 m. vasario 15 d.

1920 m. balandžio 16 d. buvo sudaryta Lietuvių Operos taryba, kurios pirmininku išrinktas J. Tallat-Kelpša, o nariais J. Žilevičius, Stasys Šilingas ir Kipras Petrauskas. Po daugelio diskusijų, Kipras pasiūlė Verdi "Traviatą". Ir taip 1920 m. gruodžio 31 d. įvyko nepakartojama šventė, kai Kauno teatre pakilo uždanga - gimė lietuviškos operos teatras.

Nemaža panašumo yra ir mūsiškės operos vieneto organizavimuisi Čikagoje. Pradžioje būta daug visuomenės nepasitikėjimo. Kliūtys nugalėtos ir šiemet Lietuvių Opera Čikagoje mini jau 45 sezonų sukaktį. Nepriklausomoje Lietuvoje pirmąją operą sukūrė J. Karnavičius "Gražina" (1933 m.), 1936 m. buvo pastatyta A. Račiūno "Trys talismanai", 1937 m. Karnavičiaus "Radvila Perkūnas", 1939 m. M. Petrausko "Eglė" ir paskutinė - S. Šimkaus "Pagirėnai". Tai ir buvo pirmieji žingsniai mūsų tautinės operos kūryboje. Lietuvių Opera Čikagoje lietuviui kūrėjui atidavė pagarbą, pastatydama Karnavičiaus "Gražina", Gaidelio "Daną", Banaičio "Jūratę ir Kastytį", V. Marijošiaus "Priesaiką", Gaidelio "Gintaro šaly", J. Kačinsko "Juodą laivą" ir V. Klovos "Pilėnus". Kaip Opera Lietuvos vardą garsino pasaulyje, taip ir užsienyje Lietuvių Opera prisidėjo prie lietuvių kultūros kėlimo, laisvės tema statydama operas. Nors tai daug kainavo, bet moraliai buvo labai daug laimėta. Lietuvių kultūringumu stebėjosi kitataučiai bei šio krašto kūrybingoji inteligentija. Šiuo metu Lietuvių Opera užmiršta lietuvių kūrėjo veikalus ir mėgaujasi pasaulinėmis operomis. Kai Lietuva vėl laisva, kaip tik turėtų būti statomos lietuvių kompozitorių sukurtos operos. Tikėkime, kad sulauksime lietuviškos operos, tad padėkime ir toliau išlaikyti tą užsienio lietuvių pasididžiavimą - Operą.

Mūsų Operai 45 metų kūrybinės veiklos proga - Ad multos annos!

S. Tūbėnas

DRAUGYSTĖ SU LENKIJA VISUOMET BUVO PAVOJINGA!

Reikėtų neužmiršti, kad "Historia est magistra vitae" (istorija yra gyvenimo mokytoja). "O jos nežinantieji visuomet lieka vaikais". Lietuva viena beveik 200 metų kovojo su vokiečių ordinais, kurie buvo visos Europos remiami. Per tuos karus sugebėjo ne tik viena išsilaikyti, bet ir savo valdas toli į rytus nukelti. Lietuvos valdovai - Gediminas, Algirdas ir kiti titulavosi ir taip kitų buvo tituluojami: Rex lithuanorum et multorum ruthenorum (Lietuvos ir daugelio rusų karalius). Tik Dluogošas ir kiti jo įtakoje (jų tarpe ir mūsų istorikai) juos nuvainikavo ir tik kunigaikščiais padarė. Pagrindinis jų pasiteisinimas tai, kad jie neturėjo popiežiaus palaiminimo ir jo atstovai jų nepatėpė ir priesaikos nepriėmė!

Rusijos carai ir Anglijos, Švedijos, Norvegijos, Olandijos, Vokietijos bei Danijos karaliai yra pripažįstami ir be popiežiaus malonės. Tik lietuviams yra ta išimtis taikoma! Anais laikais to skirtumo gal net neįjuto ar nesuprato. Tačiau vėliau už tai brangiai mokėjo. Anais laikais Lietuva buvo 5 kartus už Lenkiją didesnė.

Lenkijos ponai ir vyskupai, kurie beveik kunigaikščių teises turėjo, ieškojo savo karalaitei tinkamo vyro. Jadvyga buvo visai net ne lenkė, bet vengrė. Tačiau nuo vai-

kystės ji buvo su Wilhelmu Habsburgu sužieduota. Kaip jau buvo minėta, ne Jogaila žmonos ieškojo, bet Lenkijos ponai Jadvygai vyro. Tačiau vietoje jaunosios pasagos, viską duoti turėjo Jogaila. Krėvos aktas trumpai: 1. Jogaila ir visi Lietuvos kunigaikščiai, bajorai ir visa tauta turėjo pasikrikštyti lotyniškomis apeigomis. 2. Lietuva turėjo gražinti visus karo belaisvius. 3. Turėjo sumokėti 200,000 florinų baudą. Šią sumą turėjo lenkai sumokėti, jeigu iširtų Wilhelmo ir Jadvygos vedybos. Be Vilhelmo pretendavo dar nemaža savų lenkų kunigaikščių. Kai kurie iš jų buvo bandę net jėga įsigalėti. Tačiau ponams tų Lenkijos dalių, kurios suėjo su Lietuva, buvo labai svarbu gauti priėjimą prie Juodosios jūros. Todėl jis nusprendė, kad geriausias vyras Jadvygai būtų plačiosios Lietuvos valdovas Jogaila. Priimdamas Lenkijos karūną, Jogaila pasižadėjo su ja sujungti didžiąją Lietuvos kunigaikštystę. O karaliaudamas pasižadėjo rūpintis atgauti visas Lenkijos nuostatas žemes. Tą aktą patvirtino pats Jogaila, jo broliai Skirgaila, Lengvenis, Karibūtas ir Vytautas. Pasižadėjimas Lietuvą prijungti prie Lenkijos karūnos buvo tas girmų akmuo, kuris Lietuvą į pražūtį traukė! Pamoka yra, kad nereikia tokių aktų pa-

Juozas Žygas

sirašinėti ir paskui bandyti juos savaip aiškinti!

Horodlės aktas 1413 m. Nors Krėvos aktu Lietuva buvo prie Lenkijos prijungta, bet pasirodė, kad ji negalėjo būti iš Krokuvos Jogailos valdoma. Jogailai supratęs, kad iš Krokuvos negalima Lietuvos valdyti, savo vietininku jis paskyrė savo brolių Skirgailą. O kai Skirgaila nesugebėjo tvarkyti Lietuvos ir kai Vytautas, sukėlęs bajorus ir kunigaikščius nepatenkintus lenkų kišimusi į Lietuvos reikalus, pradėjo kovą - Jogaila savo vietininku paskyrė Vytautą. Jis gavo dar platesnes teises, negu turėjo Skirgaila ir labai greitai iškilęs, pasidarė visiškai savarankišku valdovu. Tada lenkai pabūgę jo savarankiškumo, ėmė reikalauti iš naujo sunormuoti Vytauto ir Lietuvos santykius su Jogaila bei Lenkija. Kai Lenkijoje po Jadvygos mirties pašlijo Jogailos būklė, o Vytautas po nelaimingo Vorkslės mūšio atsidadė keblioje politinėje painiovoje, tai nenorėdamas dar labiau paaštrinti santykių su Lenkija, jis sutiko iš naujo sunormuoti Lietuvos ir Lenkijos santykius.

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Atkelta iš 2 p.

• **Lenkijoje** balandžio 19 d. įvyko pasaulio žydų jaunimo suvažiavimas. Buvo pagerbti vokiečių okupacijos metais Auschwitz mirties stovykloje žuvę žydai. Sakoma, kad stovykloje dujų kameroje žuvo tarp 1940-1945 metų milijonas žydų, kurių Lenkijoje tuo metu gyveno 3.5 milijono. Jaunuoliai su pasibaisėjimu apžiūrėjo Oswiecim įrengimus ir Birkenau transporto stotį. Šitoks jaunimo suvažiavimas įsteigtas Izraelio švietimo ministerijos 1988 metais, organizuojamas kasmet Holocaust atminimo dieną, kad pasaulis nepamirštų, kas vyko Europoje II Pasaulinio karo metu.

• **Kinijos** vyriausybė oficialiai pareikalavo, kad JAV suimtų ir perduotų Kinijai Zhong Gong judėjimo steigėją ir vadovą, kurį Kinija teistų.

• **Popiežius Jonas Paulius II** Velykų pamoksle paskelbė

sveikinimus 61 pasaulio kalba, ragindamas pasaulį nugalėti blogį. Jis paminėjo karo veiksmus Šventojoje žemėje - Jeruzalėje, Balkanuose, Afrikoje, Azijoje ir Pietų Amerikoje. Izraelio vyriausybė apgalvestavo, kad Velykų proga buvo daug mažiau turistų iš užsienio ir mažiau buvo viešbučiuose svečių.

• **Izraelio** karo aviacija, atsakydama į Hezbollah islamo partizanų puolimus, sudaužė Libano kalnuose įrengta Sirijos radaro stotį. Sirija laiko Libane maždaug 30,000 karavių. Jie parūpina informaciją ir ginklus "Dievo partijos" partizanams. Izraelio gynybos ministras pagrasino, kad Izraelis gins savo sienas ir puls priešą, nežiūrint, kur jis būtų. Jungtinių Tautų sienos priežiūros pajėgų vadas patvirtino, kad musulmonų kovotojai laužo nustatytą Libano-Izraelio sieną.

• **Vietnamo** komunistų

partijos centro komitetas pašalino iš savo politbiuro kietos linijos vadovą, generalinį sekretorių Le Kha Phieu, kuris nesugeba vadovauti ekonominėms reformoms, kurių siekia partijos suvažiavimas. Jo vieton išrinktas kalnų ir miškų inžinierius Manh, 60 metų, skirtingos rasės. Gandai kalba, kad jo stipriausia savybė ta, kad jis yra "slaptas" žymaus Vietnamo komunistų vado Ho Chi Minh sūnus.

• **Rusijoje** valdžia perėmė nepriklausomą televizijos ir radijo stotį, valdomą naujojo milijonieriaus Vladimir Gusinski. Jo stotis mėgdavo kritikuoti prezidentą Vladimir Putin. Gusinski buvo ir populiarus "Sevodnya" laikraščio leidėjas. Valdžios įstaigos kaltina Gusinskį mokesčių nemokėjimu. Jo turtus perėmė tvarkyti "Gasprom" bendrovė, kuri valdys ir

Nukelta į 5 p.

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS - MASKVOS LIETUVIŲ SVEČIAS

Kazys Kedaitis

Šiltai Maskvos lietuviai kovo 29-sios pavakarį pasaulinės šlovės poeto J. Baltrušaičio namų svečių salėje sutiko Respublikos Prezidentą Valdą Adamkų, lydimą Respublikos vadovaujančių darbuotojų, atvykusių susitikti su Rusijos Federacijos vadovais.

Prezidentą pristatė Respublikos nepaprastasis ir įgaliojasis ambasadorius Rusijoje dr. Z. Namavičius ir paprašė jį pasidalinti mintimis opiausiais Nemuno krašto gyvenimo klausimais su Maskvos lietuviais. J.E. Prezidentas, trumpai apžvelgęs

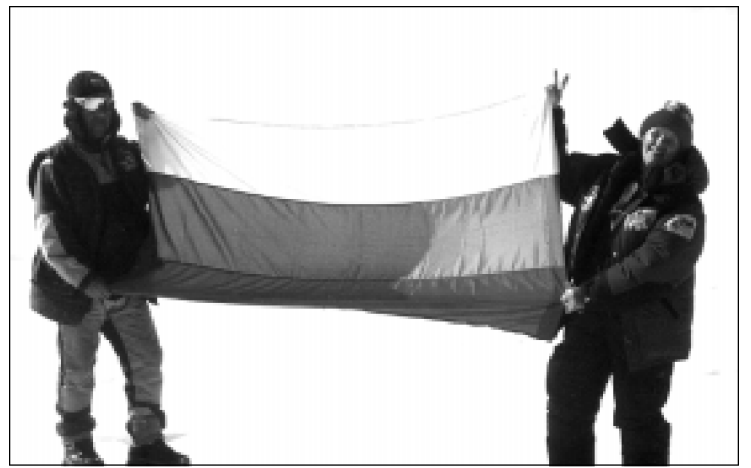
respublikos ūkinius ir kultūrinius pasiekimus, pareiškė, kad Respublikos reikalai visose gyvenimo srityse gerėja, taisyti, geriau, negu jis pats tikėjęs, atsistojęs prie valstybės vairo. Jis palinkėjo tautiečiams stiprios sveikatos, kūrybinio džiaugsmo ir sėkmės ir niekada, niekada neužmiršti tos žemės, kur bėga Šešupė, kur Nemunas teka... Jo Ekscelencija atsakė į susitikimo dalyvių klausimus.

Maskvos lietuvių kultūros bendrijos atstovai Bernadeta Matutytė (Vasina), Kristina Momžiakova ir Robertas Virbickas ėmė Prezidentui gėlių, pačių tautiečių išaugintų, ir... vienintelę pasaulyje Lietuvos vėliavą, pabuvojusią Pietų ašigalyje kartu su Matutyte. Bernadeta-pasaulio rekordininkė, nušokusi su parašytu į Šiaurės ašigalį.

Jo Ekscelencija, palydėtas džiugių ir ilgų tautiečių plojimų, šiai trijulei padovanojo paveikslą su senojo Vilniaus vaizdu.

Baigdamas informaciją, norėčiau keletą žodžių pasakyti ir apie savo klausimą, kurį pateikiau J.E. Prezidentui.

Daugiau kaip prieš 30 metų bendraudamas su Maskvos lietuviais, sužinojau, kad dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą, iki sovietų valdžios, Maskvos tautiečiai katalikai daugiausia lankė šventųjų Petro ir Povilo bažnyčią, kuri buvo tuo laiku jų "sielos atgaiva", lenkai turėjo savo šventovę gruzinų gatvėje. Sovietmečiu viena ir

Lietuvos vėliava Pietų ašigalyje. Dešinėje Bernadeta Matutytė (Vasina), pasaulio rekordininkė, nušokusi su parašytu į Šiaurės ašigalį.

kita bažnyčia buvo uždarytos, paverstos sandėliais, garažais ir pan. Lenkiškoji atidaryta, atremontuota, peršventinta, padaryta katedra, o lietuvių lankomoji tebėra uždaryta, padaryta kažkokia technine žinyba; tik prikabinatas skardos gabalas rodo, kad trobesys "saugomas įstatymo kaip kultūros paminklas". Maskvos tautiečiai, kurių vardai Petrai, Povilai, Petrės ir Paulės nori savo vardadienius ir gimtadienius švęsti savo šventųjų globėjų šventovėje. Ar ilgai reikės jiems laukti tos šventovės atidarymo? Jo Ekscelencija man pasakė, kad apie tai pirmą kartą girdįs... Aišku, kad mano klausimą girdėjo ir atitinkamų žinybų pareigūnai, kurie turėtų šį klausimą pajudinti demokratinės Maskvos miesto vyriausybėje.

Prezidentą ir jo palydovus palydėjome daina ir "ilgiausiais metais", linkėdami ne tik kūrybingo, sėkmingo darbo mūsų Lietuvos gerovei, bet ir retkarčiais prisiminti mus, gyvenančius svetingoje didžiojo kaimyno sostinėje daugiatautėje ir įvairiakalbėje Maskvoje.

Prieš atvykstant Prezi-

dentui į poeto Jurgio Baltrušaičio namus, kur turėjo įvykti jo susitikimas su Maskvos lietuviais, pareigūnas, vilkįs lietuviška policijos darbuotojo uniforma, leisdamas mus į susitikimą salę įspėjo, kad negalima įsinešti fotoaparato ir čia fotografuoti. Todėl nėra nė vienos foto nuotraukos iš šio Prezidento susitikimo su tautiečiais. Aišku, buvo ir kitas Prezidento priėmimas ambasadoje diplomatams, kviestiniams svečiams...

Galėjau, pasiskolinęs fotoaparata, nueiti ir nufotografuoti lietuvių lankytąją Šv. Petro ir Povilo bažnyčią, kaip ji dabar atrodo, uždaryta. Bet iš kur žinai žmogus, kad neesi sekamas, paskui apkaltins tave fotografavimu karinių objektų. Juk nežinau, kas toje bažnyčioje dabar burzgia... Antra, dabar man per didelė prabanga fotoaparatas. Lenkiškosios bažnyčios, grąžintos tikintiesiems, dabar tapusios katedra, nuotraukos pardavinėjamos katedroje. Vieną jų įdedu Jums, kad galėtumėte patys spręsti apie dabartinę rusiškąją demokratiją...

Šv. Petro ir Povilo bažnyčios altorius Maskvoje.

JUNGIASI PASAULYJE IŠSKLAIDYTI PRŪSAI

Algirdas Gustaitis

Los Angeles, California

Mažoji Lietuva yra lietuvių tautos ir jos gentainių žemė nuo seniausių amžių. Jokia kita tauta ar valstybė neturi pirmumo teisės į jos teritoriją. Baigiantis karui, sąjungininkai pavedė Sovietų Sąjungai laikinai administruoti Mažąją Lietuvą, įskaitant Karaliaučių (Kaliningrado sritį). Sovietų Sąjunga, piktnaudžiaudama pasitikėjimu, išsteriojo arba išvarė to krašto gyventojus, sugriovė ūkį, kolonizavo šalį svetimais žmonėmis ir pavertė ją didžiule ir grėsminga militarizmo baze. Todėl VLIKo baigiamųjų darbų seimas kraipėsi į didžiąsias Vakarų valstybes, prašydamas, kad iš Mažosios Lietuvos būtų

atitrauktos visos karinės pajėgos ir kad ta šalis būtų sujungta su Lietuva.

Išnaikinti tautą sunku, net velniui padedant. Prūsus žudė mozūrai, kryžiuočiai, lenkai, vokiečiai, sovietai, rusai. Tie visi stengėsi kuo daugiau išžudyti prūsų ir jų vieton atkeldinti kolonistus, budelius. Gal skaitlingiausiai žudynių įvykdė sovietiniai rusai Antrojo pasaulinio karo metu ir po karo, vadinamais "taikos metais". Kirto ne tiktai grynakraujus prūsus, bet ir maišytus su lietuviais ir vokiečiais. Tos didžiosios genocidinės gyvų žmonių pjūties ryškiam pavaizdavimui

stokojame lietuvių kalba tinkamų knygų, vaidinimų, filmų. (J. Dainauskas yra paruošęs puikią medžiagą ryšiams su vykdytu genocidu visame Karaliaučiaus krašte).

Žinome, kaizerio laikų Vokietijoje veikė lietuviškais vardais pasipuošę kavalerijos, artilerijos pulkai ir karininkai su kareiviais kalbėjosi lietuviškai. Prūsų krašto (Mažosios Lietuvos) gyventojai prašėsi įjungiami Lietuvon. Žinome, ir dabar pagrindiniai veikėjai, siekėjai prūsų krašto prie Lietuvos prijungimo, didieji raštu ir kultūra ko-

votojai yra prūsų kilmės ar garbingai kovai talkinantieji lietuviai (aišku, įskaitant žemaičius, aukštaičius, suvalkiečius, kuršius, dzūkus ir kitus). Reikėtų, platesnės veiklos išplėtimui naudoti metodus, kokius naudojo Nepriklausomos Lietuvos laikais Vilniui vaduoti sąjunga.

Klaipėdoje leidžiamas dienraštis "Klaipėda" Nr. 10, 2001 m. sausio mėn. 13 d. laidoje spausdino įdomų Jono Trinkūno ir Inijos Trinkūnienės straipsnį "Atsiliepkite, Lietuvos prūsai". Tenai skaitome, kad prūsai ar save tokiais laikantieji raginami jungtis lietuviškon grupuotėn.

Duoda pavyzdžių iš įvairių valstybių, kurie pasisako esą prūsais, nori surinkti daugiau vienminčių, bendrai veikdami norėtų atgaivinti ar įkurti naują valstybę Prūsia (ar Pūsija).

Ateitis parodys, kiek realus sumanymas. Kviečia, visus gyvenančius prūsus rašyti: Lietuvos prūsų etninės bendruomenės steigimo iniciatyvinė grupė, Vivilskio g. 27-4, Vilnius, tel. /22/ 262-966. E-paštas: jontrin&taide.lt

Redakcija straipsnį papuošė dviem iliustracijom su Antano Stanevičiaus įrašu: "Daug vandens nutekėjo Priegliumi nuo tų dienų, kai čia skambėjo baltiškoji prūsų kalba".

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Atkelta iš 2 p.

2002 metų gegužės 14 dieną sukaks 30 metų, kai Kauno miesto sodelyje susidegino tautos didvyris Romas Kalanta. Architektas S.Jušys ir skulptorius R.Antinis rengia bendrą R.Kalantos

aukos įamžinimo projektą "Sudegusi žemė". Už gipso modelį R.Antiniui numatyta sumokėti 5, o liejyklai už ketaus liejimo darbus - 30 tūkst. litų.

■ GEGUŽĖS 1-OJI SUGRĮŽO ANTRĄ KARTĄ

Gegužės 1-oji - Tarptautinė darbo diena po ketverių metų pertraukos vėl tapo oficialia švente. Seime ypatingos skubos tvarka buvo priimtas Lietuvos švenčių įstatymo papildymas, praneša ELTA.

Po dviejų pertraukų, padarytų liberalų ir konservatorių reikalavimu, svarstant Gegužės- 1-osios kaip šventės įteisinimą, ypatingos skubos priimant įstatymą paprašė socialdemokratai. Ypatingos skubos tvarkai pritarė ir Seimo pirm. Artūras Paulauskas. Prieš Gegužės 1-osios kaip šventės įteisinimą buvo konservatoriai ir liberalai, o socialdemokratams, inicijavusius šią įstatymo pataisą, palaikė socialliberalai. Balsuojant Seimo narių balsai pasiskirstė taip: 63 Seimo nariai buvo "už", "prieš" - 24 ir susilaikė 10 parlamentarų.

Liberalai savo nuostatą grindė daugiausiai ekonominiiais motyvais - nedarbo dieną nesukuriamos vertybės, tam tikra bendro vidaus produkto dalis. Be to, pasak liberalų, Lietuvoje ir taip netrumpas švenčių arba nedarbo dienų sąrašas. Tuo tarpu konservatoriai ragino kolegas parlamentarų negrąžinti Lietuvos į XIX amžiaus Čikagą, kur, aiškinantis darbo ir kapitalo santykius, gimė Gegužės 1-osios šventė.

A. Vidžiūnas ironizuodamas sakė, kad, jei socialdemokratams pavyktų Tarptautinei darbo šventei suteikti adekvatų turinį "su šimtu gramų ir balionėliais rankose", tai ir konservatoriai pritartų įstatymo papildymui.

Socialdemokratas Aloyzas Sakalas Seimo posėdyje pažadėjo ant balionėlių užrašyti Konservatorių partijos pavadinimą, nes gegužės 1-oji esanti šios partijos gimimo diena. Socialliberalas Algimantas Valentinas Indriūnas atrėmė argumentą, esą per nedarbo dieną bus patirta ekonominių nuostolių. Anot jo, BVP struktūroje net 60 procentų užima aptarnavimo sektorius, o per šventes pa-

prastai pagyvėja prekyba. Be to, anot jo, Lietuva yra tarp mažiausiai švenčių turinčių Europos valstybių.

Lietuvoje Gegužės pirmoji - viena nepastoviausių švenčių - tai išnykstanti, tai vėl sugrįžanti.

Po Nepriklausomybės atkūrimo gegužės 1-ąją kaip buvusią sovietinę tradiciją su pompastiškais privalomais

Atkelta iš 3 p.

"Sem Dney" spaudos leidėjų agentūrą. Galingas televizijos ir spaudos stočių leidėjas pabėgo Ispanijon. Kaip apgaviką ir sukčiautoją Rusijos prokurorai pareikalavo, kad Ispanija perduotų jį Rusijos teismui teisti, tačiau ispanų teisėjai atsisakė tai padaryti, nes pagal Ispanijos įstatymus jo veikla nelaikoma nusikalstama. Daug Maskvos žurnalistų neteko darbo.

paradais iš Lietuvos švenčių sąrašo 1990 m. išbraukė Aukščiausioji Taryba-Atkuriamasis Seimas.

1996 metų balandį Lietuvos Demokratinės darbo partijos vyraujamas Seimas gegužės 1-ąją sugrąžino į oficialių Lie-

• **Bosnijos** serbas Dragan Obrenovic buvo suimtas Jungtinių Tautų detektyvų ir išgabentas į Tarptautinį Hagos teismo kalėjimą Olandijoje. Jis kaltinamas šimtų Jugoslavijos musulmonų žudynėmis. Jis įsakė iškasti nužudytų žmonių lavonus ir perlaidoti jų kūnus, kad taikos priežiūros kariuomenė nerastų tų skerdynių aukų. Žuvusių tarpe buvo daug pabėgėlių iš Srebrenica miesto ir apylinkių. Kaltinamasis jau pripažino,

kad vyriausias tų skerdynių vadas buvo generolas Radislav Krstic, kuris įsakęs "žudykite visus".

• **Buvęs Filipinų** prezidentas Joseph Estrada, filmų aktorius, pasidavė policijai. Jis kaltinamas valstybės lėšų eikvojimu ir pasisavinimu. Jo teismas bus gegužės 17 d. Jis tikisi, kad prieš balsavimus, gegužės pradžioje parlamente padidės jo rėmėjų skaičius ir teismas jį išteisins.

tuvos švenčių sąrašą, bet neilgam.

1997 metų balandį konservatorių ir krikdemų Seimas vėl išbraukė gegužės 1-ąją iš švenčių sąrašo.

Dabar vėl Tarptautinė darbo diena tapo oficialia švente.

Tačiau šįmet vargu ar teks ją švęsti, nes visi teisės aktai įsiteisėja tik po to, kai juos pasirašo Prezidentas ir jie paskelbiami "Valstybės žiniose".

Žinias siunčia Lietuvos grįžimo į tėvynę informacijos centras

Siųsdami per Western Union®, jūs tarsi įteikiate pinigus tiesiai savo artimiesiems į rankas.

Kai siunčiate pinigus per Western Union, galite būti užtikrinti, kad jie pasieks reikiamą vietą saugiai ir greitai. Pasaulinių ryšių dėka pinigų pervedimas yra nesudėtingas ir teuztrunka kelias minutes. Jūs netgi galite siųsti pinigus telefono pagalba, naudodami kredito kortelę. Jūsų artimieji

galės saugiai atsiimti pinigus 185-tyje šalių ir 95 tūkstančiuose vietų, tarp jų ir Lietuvoje. Kaip jūsų giminės ir draugai pasitiki jums, jūs galite pasitikėti Western Union. Taigi siųsdami pinigus savo artimiesiems, siųskite juos tik per Western Union - bendrovę, kuria pasitiki milijonai.

**JAV ir Kanadoje teiraukitės
1- 800-325-6000**

www.westernunion.com

WESTERN UNION | MONEY TRANSFER

Greičiausias pinigų persiuntimas visame pasaulyje SM

Exultate choristai, baigę giedoti Atvelykio sekmadienį Dievo Motinos šventovėje, nuoširdžiai kviečia visus į dainų vakarą, kuris įvyks gegužės 5 dieną. Atvykite pasiryžę išdainuoti 50 dainų!

CLEVELAND, OH

KLAUSYKITĖS TRIMITO !

Gegužės 5 d. Dievo Motinos viršutinėje salėje *Exultate* choras ruošia dainų vakarą. Durys atidaromos 6 v.v., o programa prasidės punktualiai 6:30 v.v.

Todėl, kad šis vakaras pirmą kartą organizuojamas ir yra skirtingas nuo kitų renginių, norime dalyviams pateikti vakaro eigos planą, kad visiems būtų aišku ko tikėtis. Šis vakaras taip sustatytas, kad programa vyks visą vakarą, ir visi bus įjungti į tą programą. Reiškia, kartu dainuosim, šoksime, valgysim ir vėl dainuosim. Kviečiame jus atvykti teigiamai nusiteikus dalyvauti, vietoj kad klausytis koncerto, ir pavalgius ruoštis į namus. Atvykite patogiai apsirengę. Šį kartą batus aukštais kulnimis, blizgančias sukneles ir frakus palikite namuose. Reiks išbūti visą vakarą, ir dainuoti 50 dainų!

Vakaras suskirstytas į penkias dalis. Kiekvienoj daly bus dainuojama 10 dainų, kurios bus atliekamos/pravedamos skirtingų atlikėjų. Atlikus 10 dainų, vyks įtarpis, kurio metu organizuojami įvairūs užsiėmimai. Pramatome, kad kiekvienos dalies trukmė bus pusę valandos.

Vakaro planas

(Dainos 50-41) - *Exultate choro* koncertas.

Liaudies rateliai - praveda *Grandinėlė*

(Dainos 40-31) - Šv. *Kazimiero ir Aušros mokyklų* koncertas.

Vaišės atnešamos prie stalų.

(Dainos 30-21) - Dainuojame kartu! Praveda *Grandinėlė ir Exultate*.

Kava ir sūrinis pyragas atnešami prie stalų.

(Dainos 20-11) - Dainuojame kartu! Praveda *vaikų choras ir Exultate*.

Bendri šokiai prie lietuviškų šokių muzikos įrašų. Pasilinksminimas.

(Dainos 10-1) - Dainuojame kartu! Praveda *Exultate*. Finalas: išjungia visi.

Bendri šokiai. Pasilinksminimas.

Kad vakaras sklandžiai vyktų, būtina, kad žmonės po kiekvieno įtarpio grįžtų į vietas. Labai norime kiekvieną dalį punktualiai pradėti. Tad, klausykitės trimito, kuris kvies jus greitai susėsti ir vėl dainuoti.

Kad visi galėtų išjungti į bendrą dainą, dainų žodžiai didelėmis raidėmis bus šviečiami salėje ant sienų. Taip pat, visi bendrų dainų žodžiai bus išrašyti programose, kurias dalyviai galės parsivežti į namus, ir dainuoti ištisus metus!

Vietos šiam vakarui beveik išparduotos. Dar liko vietų prie nepilnų stalų. Norintys dalyvauti gali teirautis pas Dalią Armonienę (440) 974-7372 ar Zitą Stungienę (440) 358-9968.

Exultate choras ilgai ir stropiai ruošiasi šiam vakarui ir yra pasiruošęs labai gražiai priimti mūsų mielus svečius. daina - tai mūsų dovana Clevelando lietuviams.

PENSININKŲ KLUBO ŽINIOS

Pensininkų suėjimas įvyks gegužės mėn. 3 d., ketvirtadienį, 2:00 v.p.p. Lietuvių namų viršutinėje salėje. Laukiame visų, laukiame naujų narių!

Gegužės mėnesį šie pensininkai švenčia savo gimtadienius: Jonas Adomonis, Aldona Aušrotienė, Agnė Balaišienė, Vincas Balanda, Nora Čečienė, Vincas Čečys, Bronė Ežerskienė, Laima Jucaitienė, Genovaitė Karsokienė, Jadvyga Naujokaitienė, Albina Ožinskienė, Ona Rociūnienė, Džiugas Staniškis, ir Vincas Taraška.

Jonas Kazlauskas

Exultate choro dainų vakaro rengimo komitetas. Iš kairės Danutė Apanavičienė, Dalia Armonienė, Eglė Laniauskienė, Rauda Gelažienė, Zita Stungienė. Trūksta Jono Muliolio ir Rasos Šilkaitienės.

LOS ANGELES, CA

LOS ANGELES LIETUVIŲ TEATRE OLITOS DAUTARTAITĖS M.K. ČIURLIONIS PO 125 METŲ

Šv. Kazimiero parapijos salėje, prie programos, gauname ir atviruką su Čiurlionio "Zodiaku". Los Angeles, 2001 balandžio 21 d.

Salės priekyje, prie scenos, meno vyrai tvirtina didelius Čiurlionio paveikslus.

Šviesa gęsta. Scenoje renkasi žmonės. Dailininko seserį vaidinanti pasakoja apie mirusį brolių, išsaugojusi jo daiktų, kuriais džiaugėsi gyvas būdamas. Iš senos namų darbo skrynios traukia išlikusius laiškus, nuotraukas, teptukus, paveikslus, dėsto kiek prisimena. Buvęs toksai įdomus, savas, siekęs džiaugsmo, jausmų, pagarbos gėriui, artimiesiems, lietuvių tautai. Mintys buvusios keistos, gal pranašiškos, ir kitokios, kiek atmena.

Jam buvę sunku laimėti savo mintyse, jas stengėsi išreikšti piešiniais, paveikslais. Nematyti vaizdai, nesuprantamos aukštybės, platybės prasidedančios nežinioje, kitur baigiasi keistuose toliuose, žemės paviršiuje ar tolumoje, Dangaus aukštybėse ir slypinčiose tuštumose, kurias Jis negalėjęs ir nemėginęs išaiškinti, nes gal nežinojęs kas tai yra. Žaižaruojančia akimi kalno viršūnė jūros platumoje, vėliau užtikta tikrovėje skaliaujama dūžtančių bangų.

Čiurlionį apimdavusios svajos lyg sapnai, kurių norėjęs ir traukiąs nuo jų kaip neduodančios poilsio, ramybės gyventi tyliau gyvų žmonių pasaulyje. Slėgusi svajų vienuma, norėjęs užmiršti peršamų vaizdų spalvingumą, juk jie laikosi čia, anų tarpe, greta manęs ir josios. Duokite teptuką, du, tris, keturis teptukus, nupaišys spalvotai, ne, viena spalva paveiksl, kuris išliks vienas, taip ramiau. Galėčiau pailsėti, o jums kas, o jums kas, sakykite kas - jums vis tiek!

Ramiai sėdėjusieji aiškina, kaip iš tiesų galėjo būti. Ar supratome?

Antroje veikalo dalyje, Druskininkuose, Čiurlionio gyvenamasis. Artimieji tariasi su Čiurlioniu. Pašaliečiai, ne tik artimieji, jaučia artėjant kažin ką negero.

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis sykais lyg pasimetęs, per daug galvojantis, naktimis menkai miegantis. Jį kamuoja sapnai, keliiasi, vaikštinėja, neranda ramybės. Jaučiasi galintis dar daug nutapyti, tiek minčių galvoje, jam trukdo gyventi ramybėje, o jis nori paišyti, tapyti, štai, tapyti tokį paveikslą, suprantate kokį, ar suprantate visiškai kitokį nei iki šiol, nori pabaigti ką jaučia, mintimis mato, ne vizijomis, bet vaizdais, grynai spalvotai galvoja, gyvena. Aš žinau ką galvoju, kalbu ką galvoju, jūs nežinote, nepykite, atleiskite, tikriausiai per daug pasakiau, nereikia tik kalbėti, norėčiau ramiai paišyti, jums, mano mylimieji.

Dingsta nereikalingi, lieka Čiurlionis su dviem nežinomybėm: gera balta dvasia arba angelu, kuris matomas baltai, net rankovės galai balti; ir juoda dvasia, viską pasakojančia blogai, dėsto blogai, tai buvęs angelas velniškos patarties, kiekvieną gerą sumanymą norintis svarstyklėmis pasverti jo naudai, iki baltasis nesusigaudė.

Gerai žmonės aiškina Čiurlioniu, kad Jis palikęs tiek nuostabių paveikslų, jų niekad nepamirš lietuvių tauta, nepamirš ir geros minties sveitimieji. Apie tave, Mikalojau Konstantinai, ne tikrai lietuviai pagarbiai minės, kaip genijų, bet ir kitataučiai džiaugsis ir gėrėsis tavo kūryba, ne vien paveikslais.

Balta ir juoda dvasios minties pavidalu tampo Meni-

ninką, kviečia į tolimąsias erdves. Net žvaigždė Ari kviečia Čiurlionį pasiimti pas save naujam amžinam gyvenimui. Naujas gyvenimas suspindės jo darbų pilnatyje. Įsižiūrėkime į jo paveikslus, kūrybą, išiklausykime į jo muziką. Geniali kūryba išlieka visiems laikams.

Žodžiais nenusakomas tikras vaidinimas. Scenarijus ir režisūra Olitos Dautartaitės pirmieji. Įdomi scenografija Šiaulių dramos teatro dailininko Arūno Uoginto. Kostiumai Šiaulių dramos teatro ir Emos Dovydatienės. Garsas ir apšvietimas Gintaro Laurinkaus. Spektaklio plakatas Andriaus Ragauskos. Viskas gražu, skoninga, ačiū.

Didžioji padėka artistams, visi geri, malonu juos stebėti scenoje. Išskeltina talentinga Olita Dautartaitė, parašiusi, sukūrusi veiklą apie M.K. Čiurlionį, pavadinusi Raudokit svajonių debesys... Veikalą išgyveno artistai-vaidintojai: Armandas Ragauskas, vaidinęs M.K. Čiurlionį. Kiti - Demonas - Darius Udrys, Šviesusis - Rolandas Žukauskas, Sofija - Vaida Kiškytė, Motina - Veronika Ragauskienė, Tėvas - Leonardas Mioldažys, Sesuo - Ramunė Vitkienė. Vaidinimui pasibaigus - visi žiūrovai atsistojo ilgai plojo, net šaukė, apdovanoti gėlėmis. Į sceną iškviesta autorė ir režisierė Olita Dautartaitė.

Trumpai pabuvojus Los Angelėje, kaip Los Angeles dramos teatro viešnia, Olita Dautartaitė pastatė du veikalus, parodė Lėlių teatro paslaptis su kiškiu ilgausiu, kalbančiu net virš tvoros, pravedė literatūros vakarą su vietiniais literatais. Laimingas Šiaulių teatras turėdamas Olitą savo gretose.

Algirdas Gustaitis

CLEVELANDO PEDAGOGĖ PAGERBTA UŽ TALKĄ LIETUVOS ŠVIETIMUI

Lietuvos Respublikos prezidento Valdo Adamkaus dekretu, Vasario 16-tosios proga mokytoja Amanda Gelažytė Muliolienė, A.P.P.L.E. bendrijos "Amerikos pedagogų talka Lietuvai švietimui" talkininkė, buvo apdovanota DLK Gedimino ordino pirmojo laipsnio medaliu už eilės metų darbą su Lietuvos mokytojais.

A.Muliolienė pasiruošė profesiniam darbui įsigydamą bakalauratą Ursuline College ir magistro laipsnį Cleveland State universitete. Kompiuterių mokslų studijose gilinasi Carnegie Mellon universitete Pittsburge. Mokytojavo šv. Augustino mergaičių gimnazijoje, kur dėstė ir vėliau vadovavo matematikos ir informatikos skyriams. Toje pačioje gimnazijoje atliko kompiuterinės technologijos

koordinatore pareigas. 1997 m. Microsoft bendrovė ir Educational Technology and Learning žurnalas ją pagerbė ir apdovanojo kaip iškiliausią ir gabiausią technologijos mokytoją visoje Ohio valstijoje.

Gimusi Lietuvoje, Amanda visada buvo tampriai prisirišusi prie savo lietuviškų šaknų. Su Algirdu Mulioliu sukūrė lietuvišką šeimą ir išaugino dukrą ir tris sūnus. Amandos įnašas į kultūrinį ir visuomeninį lietuvišką gyvenimą visada buvo našus, praktiškas ir įvairiaspalvis. Dvylika metų dėstė Clevelando šv. Kazimiero lituanistinėje mokykloje. Matydama trūkumą mokymosi priemonių, išvertė ir surinko lietuviškus žodžius Richard Scary "Mano žodynu" ir buvo LB Švietimo skyriaus išleistas pirmojo skyriaus

pratimų knygelės koautorė. Nuolat lankė mokytojų savaites Dainavoje, skaitė paskaitas ir dalinosi patirtimi su kitais lituanistinių mokyklų mokytojais.

Meilė gamtai ir noras padėti artimui atvedė Amandą į Lietuvių Skautų Sąjungą. Užaugusi skaučių gretose, vėliau vadovavo įvairioms draugovėms ir dvi kadencijas buvo Neringos skaučių tunto tuntininkė. Daug prisidėjo programų rašyme, vadovavo vasaros stovykloms, planavo iškylas, skaitė paskaitas suvažiavimuose. Už nuopelnus Skautijai Amanda pakelta vyresniosios skautininkės laipsniu ir apdovanota eile žymenių ir medalių.

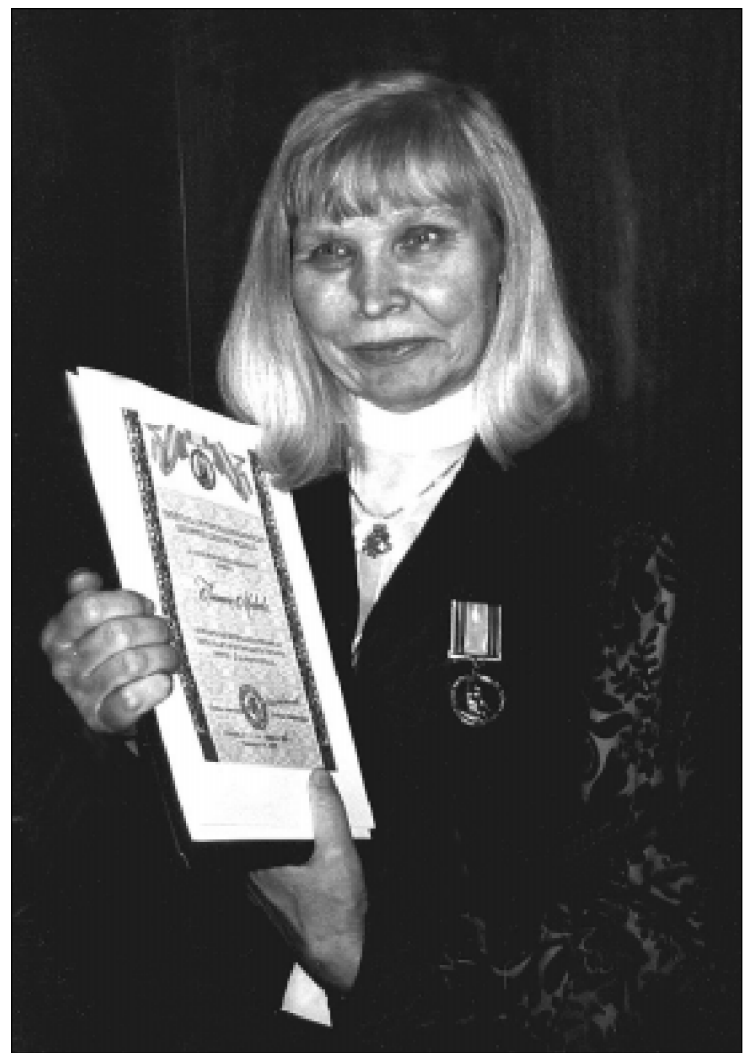
Clevelando lietuvių bendruomenė dažnai pasinaudoja visos talentingos Muliolių šeimos paslaugomis - bažnyčioje, organizacijoje, bet kokioje talkoje, net dailėj ir dainoj.

Kompiuterių laboratorija

Lietuvos Respublikai atstčius nepriklausomybę, dabartinės respublikos švietimo ministerės Vaivos Vėbraitės vizija ir pastangomis susikūrė A.P.P.L.E. bendrija, kurios tikslas buvo pagelbėti Lietuvos mokytojams. A.Muliolienė yra šios bendrijos narė nuo 1990 m. Ji yra bendrijos direktorių tarybos narė ir atlieka visokias pareigas, susijusias su vasaros seminarų administravimu. Be Amandos darbščių rankų seminarai nevyktų taip sklandžiai: kai rytais studentai ir lektoriai renkasi mokyklon, kurioje vyksta seminaras, jau Amanda sužymėjusi visus kelrodžius, išspausdinusi srautų dienotvarkes. Visiems labai aišku, kur eiti, ką daryti. Amanda jau savo kompiuterių ar matematikos klasėje ramiai laukia savo studentų. Nuo 1993 metų aštuoniuose vasaros seminaruose ji vadovavo matematikos, tikslųjų mokslų, bei informatikos srautams.

Lietuvoje mokytojams, kurie gyvena toliau nuo Vilniaus, nėra kaip susipažinti su technologija nemokamai. Dažnai tai jų pirmas susipažinimas su kompiuteriu. Nuostaba jų veiduose tai didžiausias Amandai atpildas.

Kad amerikiečiai lektoriai su lietuviais lengviau profesiniai susikalbėtų, Amanda paruošė ir išspausdino žodynus matematikai ir kom-

Amanda Muliolienė 2001 m. vasario 16 d.

Algirdo Muliolio nuotr.

piuterių informatikai. Ji taip pat parašė vadovėlį, Microsoft Office pamokų ciklą, kurį gauna kiekvienas kurso dalyvis. Jo jau išleista penkios laidos.

Savo pastangomis ir lėšomis Mulioliai kūrė ir plėtė kompiuterių laboratoriją, kuri keliauja su jais į kursų vietas. 50 grafinių skaičiuotuvų ir dabar jau 9 kompiuteriai ir keturi spausdintuvai jau apkeliavo daug Lietuvos mokyklų, kai kuriose vietovėse jau buvo ne vieną sykį. Mokytojai naudojo šią laboratoriją Vilniuje, Trakuose, Pakruojuje, Kėdaičiuose, Šilutėje, Mažeikiuose, Ukmergėje, Šalčininkuose, Prienuose. Nuo 1997 m., kai Algirdas išėjo į pensiją, abu Mulioliai, ne tik vasarą, bet jau ketvirtą žiemą kaip dėsto kompiuterinį raštingumą įvairių rajonų ir mokyklų mokytojams. Praeitais metais mėnesį praleido Kauno nepriegirdinčių internate su Specialiųjų poreikių vaikų mokytojais bei tėvais. Po savaitę praleido ir Jėzuitų gimnazijose, Kaune ir Vilniuje, dvi savaites Prano Mašiotto vid. mokykloje Klaipėdoje.

Muliolienės vadovėlis

Šios kelionės pareikalauja daug stiprybės ir sveikatos, nes reikia viską supakuoti, atpakuoti, prijungti, atjungti, užnešti aukštyn, ir vėl nunešti. Dažnai atrodo, kad pusė autobuso užkrauta Muliolių

dėžėm. Pagalbos ne kiek, nes kiekvienas lektorius skuba įsirengti savo kabinetą, o Algirdas dar labai dažnai randa laiko ir ten padėti.

1999 metais, įvedant profiliuotą mokymą į Lietuvos mokyklas, Švietimo ir mokslo ministerija pakvietė A. Muliolienę surasti tinkamiausią tvarkaraščių sudarymui kompiuterinę programą. Suomių bendrovės paruošta Mimosa geriausiai atitiko Lietuvos mokyklos poreikius. Mulioliai pasitarę nupirko ir padovanojo programas šimtui mokyklų, bet kadangi šio kiekio buvo negana, ir kad nebūtų nelegalaus programos naudojimo, šįmet padovanojo Mimosos licenziją visai Lietuvai.

Švietimo ministerijos užsakymu, A.Muliolienė parašė Mimosa vadovėlį, kurį naudojamos mokyklos gali sudaryti kad ir labai komplikuotus mokytojų ir mokinių tvarkaraščius. Per keletą intensyvių darbo seminarų Amanda paruošė 10 konsultantų, kurie dabar moko kitus mokyklų direktorių pavaduotojus naudotis šia programa.

Už ilgąmetį našų darbą su Lietuvos mokytojais, Lietuvos Respublika pagerbė Amandą Muliolienę Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino ordino pirmojo laipsnio medaliu. Sveikiname ir kartu dėjuojame, linkėdami Amandai ir Algirdui Mulioliams ir toliau sėkmingai dirbti Lietuvos jaunimo labui.

Aldona Miškinienė

Švietimo ir mokslo vicepirmininkė Vaiva Vėbraitė, Algirdas Muliolis ir Amanda Muliolienė medaliai įteikimo proga 2001 m. vasario 15 d.

Algirdo Muliolio nuotr.

KALBA PASKUTINIAME TAUTININKŲ SUAŽIAVIME

Lietuvių tautininkų S-gos pirmininko
dr. Domo Cesevičiaus kalba,
pasakyta visuotiniame S-gos atstovų susirinkime 1940 m. sausio 4 d

(Pabaiga. Pradžia 15 nr.)

Vieningo auklėjimo reikalavimas

Per eilę metų mums teko rūpintis ir kalbėti vieningu tautos auklėjimu. Būtime neatviri, jei sakytume, kad šiandien jau nebeturime jokių rūpesčių ir sunkumų šioje srityje. To malonumo, deja, mes turėti negalime. Kaip anksčiau, taip ir dabar mūsų pažiūros į tautos organizavimą ir auklėjimą nesiderina su nevieningos organizacijų tvarkos palaikymu. Yra

dus, reikėtų pasakyti, kad Lietuvoje visose srityse vadovauja lietuvių tauta, o prie jos darbo, jos aspiracijų ir jos idealų derinasi mažumos. Kai jos to nerado laisvu noru, tai mes nesame kalti, jei esame priversti labiau ir atakingiau budėti prie savo teisių. Tokį nusistatymą turėdami dėl lietuvių tautos santykių su mažumomis, nesijaučiame esą šovininistai. Bet mūsų tautinis savisaugos instinktas leidžia reikalauti, kad lietuvius vis

vieningumui, kad per socialekonominių gyvenimą nepasireikštų tautos susiskaldymas bei per didelis interesų išsiskyrimas.

Todėl lygesnis turto ir pajamų pasiskirstymas, kiek jis nekenkia ūkiniam stiprėjimui, kapitalo augimui ir gyvesnės ūkinės iniciatyvos pasireiškimui, yra vedamoji tautinės valstybės ekonominės ir socialinės politikos mintis. Ta prasme galime aiškintis ir tautininkų nusistatymus so-

masis visados sudaro čionai pavojų nutolti nuo realybės pajautimo, kuris yra būtinas tvarkant tokią realią sritį, kokia kad yra socialekonominė sritis.

Gerais ir abejotinais gerais sumetimais neseniai buvo iškilęs žemės reformos pagilino klausimas. To klausimo išjudinimu sukeltos ūkinio ir socialinio neramumo bangos nėra dar ir šiandien visiškai atslūgusios. Kad tas nėra naudinga ūkiškai ir socialinei rimčiai, kuri šiuo metu yra būtina, kiekvienam yra aišku.

Ir kai kitos politinės srovės ir jų spauda buvo čionai gana drąsios ir kėlė viešumon gana toli siekiančius ūkinius perplanavimus bei reformavimus, Tautininkai buvo atsargūs ir santūrūs. Kodėl? Ar Tautininkai bijo ir vengia visokių socialekonominių reformų? Ar jie nesiekia pažandesnio socialekonominio susitvarkymo? Ar gal jie yra per daug sustingę savo tradiciniame galvoje? Ar gal jų pažiūros į tuos klausimus yra pasenusios ir atsilikusios? Ne! Nei baimė, nei atgyventas tradicionizmas, nei galvojimo sustingimas bei susenėjimas Tautininkų nė kiek nevaržo. Jeigu juos kas varžo toje vietoje, tai tik atsakingumo jautimas už Lietuvos reikalų visumą, už ūkinės kūrybos ir darbo sąlygų rimtį ir už socialekonominės pažangos sveikumą.

Daug šiandieną yra Europoje ir ne Europoje valstybių, kurios savo socialekonominiu susitvarkymu yra labai pažangios ir moderniškos. Bet tokių žemės reformų kokios pas mus kai kieno siūlomos daryti, mes ten nematome. O jeigu kiti senesni ir geriau susitvarkę kraštai, turintieji didesnę ūkinio ir valstybinio gyvenimo patyrimą, tokių reformų daryti nesiryžta, tai, matyt, žino, kodėl nesiryžta. Todėl ir mes negalime taip lengvapėdiškai pasiduoti iki galo nepergalvotiems reformų šūkiams. Atsargumas ir rimtas klausimo svarstymas čia yra labai vietoje.

Visos socialekonominės reformos visados liečia tautos materialinių gėrybių sritį. Nuo vienokių ar kitokių reformavimų daug pareina ekonominių gėrybių kūrybos padidėjimas ar sumenkėjimas, pareina geresnės ar blogesnės krašto gamybos sąlygos. Rimtos studijos, pagrįstos patyrusių žinovų nuomonės čia turi lemti, o ne kokių nors neramumų išjudintos masių nuotaikos. Kaip negalime visi ir kiekvienas nurodinėti ar balsavimų keliu nuspręsti, kaip, pvz., turi būti įvykdyta

elektrifikacija, kaip sutvarkyti geležinkelių sistemą, kaip organizuoti kokie fabrikai, taip negalime visi pretenduoti į kompetentingus nurodymus, kaip reikia vesti reali finansų ar žemės ūkio politika, kokios žemės dydžio normos yra ūkiškai tikslingos. pretenduoti į kompetentingus nurodymus, kaip reikia vesti reali finansų ar žemės ūkio politika, kokios žemės dydžio normos yra ūkiškai tikslingos.

Žemės reformos klausimas šiuo metu yra aktualinamas politiškai ir iškraipomas ekonomiškai. Siūloma įvairios sumažintos hektarų normos, paliktinos reformuoliniems ūkiams. Dėl tų normų minimumo prasideda socialinis ar net socialistinis lenktyniavimas. Vieniems 80 ha žemės norma yra per didelė, kitiems per didelė rodosi ir 60 ha, o yra ir tokių, kurie norėtų ir žemesnių negu 40 ha normų!

Iš kur ir kodėl tokios normos paimamos? Niekas nežino. Atrodo, kad jos arba pirštais išburtos, arba šiaip sumestos iš kokių neaiškių, atsitiktinių sumetimų. Nei ūkio mokslas, nei žemės ūkio tvarkymo patirtis tokių normų nežino.

Mes, nebūdami jokių reformų priešininkai ir būdami už visokias reformas, kurios naudingos mūsų ūkio pažangai, visados sutiksime su visokiomis normomis, net ir pačiomis mažiausiomis, jeigu mūsų arba ir kitų kraštų patyrimas neabejojamai patvirtins tokių normų gerumą. Bet tiktai taip ir ne kitaip.

Mūsų nepriklausomo gyvenimo istorija ir psichologija mus prie 80 ha normos jau pripratino, nors ir ši norma mechaniško žemės reformos supratimo vaisius. 80 ha žemės norma lyg ir simbolizuoja mūsų žemės ūkio pastovumą. Ji todėl nebegali būti keičiama ir mažinama. Kitos, didesnės normos, mums atrodo, yra jau sąlyginis dalykas ir priklauso nuo žemės reformos vykdymo, nuo finansinio valstybės pajėgumo, nuo tautinės politikos reikalavimų, nuo atskirų ūkio vienetų dydžio tikslingumo viso tautos ūkio požiūriu ir nuo konkrečių, kokio nors meto sąlygų, leidžiančių ar neleidžiančių tokios reformos imtis.

Bet, žinoma, toks manymas arba toks samprotavimas yra daugiau psichologiškas. To klausimo gilesnės studijos, konkretūs daviniai gali ir ką kita pasakyti. Todėl valstybės uždavinys rinkti visus davinius ir faktorius, juos studijuoti ir ieškoti tokio sprendimo, kokio reikalauja mūsų krašto gerovė ir tikrovės sudarytos aplinkybės. Neturime pagrindo

Iš susitikimo su ALT Sąjungos pirm. Petru Buchu kovo mėn. 22 d. St. Pete. Beach, FL. Iš kairės Sofija Vaškienė, Adelaida, Balbatienė, Leokadija Žvynienė, Juozas Šulaitis, Petras Buchas, Liudas Selenis, Aldona Česnaitė ir Jonas Jurkūnas.

Juozo Šulaičio nuotr.

visiškai nesuprantama, kad turėdami tiek daug darbo tautos organizavimo baruose, galėtume dar galvoti apie tai, kaip vienas kitam kliudyti. Lyg būtime kokia pasaulinė imperija, kuriai niekas iš niekur negraso, ir galime sau ramiai nežinoti, kad sėkmingas tautos auklėjimas tėra galimas tik tada, kai visos organizacijos yra sujungtos į vieningą sistemą, ir kiekvienai iš jų yra duotas atskiras darbas, nekludąs kitiems.

Aš jaučiu, kad Tamstos laukiate bendros tautininkų pažiūros į lietuvių tautos santykius su mažumomis. Atidžiau jos paieškosius, būtų galima rasti įvairiomis progomis tautininkų vadų pasakytose kalbose. Bet jei jau šiandien šis reikalas gyviau aktualėja, tai būtų verta ir man pasisakyti savo pažiūrą. Ji niekuo nesiskiria, tikiu, nuo Tamstų pažiūros. Jei aš teisingai Tamstų pažiūras, komisijos pareikštas, suprantu, tai norėčiau jas pavadinti bendromis. Trumpai suglau-

daugiau stiprintusi visuose versluose ir kad valstybėje jis jaustųsi remiamas. Tai nėra privilegija, o teisė, atitinkanti didesnę lietuvių atsakomybę už tautos kultūros lygį ir didesnę jo prievolę tautos laisvei saugoti.

Šie mano žodžiai apie mažumas nebūtų pilni, jei aš skyrium neprisiminčiau Vilniaus srities. Ten lietuviškos dvasios atgijimo reikalas reikalauja kuo geresnių sąlygų visam tam, kas galėtų sparčiau atgaivinti valstybės laisvo gyvenimo idėją ir kas padėtų greičiau įjungti Vilniaus sritį į visos Lietuvos kūną.

Eidami prie socialekonominių mūsų S-gos nusistatymų, turime pradėti nuo to, kad moderninė tautinė valstybė yra socialinė valstybė. Tas reiškia, kad tautinė valstybė, kaip kitus, taip ir socialekonominius reikalus tvarkydama, išsina iš tautinės bendruomenės artimesnio susigyvenimo minties ir taip stengiasi tuos reikalus tvarkyti, kad nepakenktų tautos

cialekonominės politikos atžvilgiu.

Todėl lygesnis turto ir pajamų pasiskirstymas, kiek jis nekenkia ūkiniam stiprėjimui, kapitalo augimui ir gyvesnės ūkinės iniciatyvos pasireiškimui, yra vedamoji tautinės valstybės ekonominės ir socialinės politikos mintis. Ta prasme galime aiškintis ir tautininkų nusistatymus socialekonominės politikos atžvilgiu.

Ūkio tvarkymo reikalai šiais laikais yra labai komplikuoti ir todėl vis mažesnis krašto gyventojų skaičius gali juos pakankamai gerai suprasti. Ūkinė ir socialinė sritis vis daugiau darosi specialistiška sritis. Iš to seka, kad vyriausias balsas čia vis daugiau pradeda priklausyti ūkio specialistams, o mažiau masėms, kurios negali pakankamai gerai tų reikalų aprėpti savo mąstymu ir kurios dažnai pasiduoda ne visai realioms nuotaikoms bei nerealiems apsisprendimams. Nuotaikų ir jausmų vaiky-

abejoti, kad vyriausybė taip ir pasielgs. Mes, iš savo pusės, padarysime tai, ką mes galime.

Man, kaip ekonomistui, norėtusi dar ir prie kitų ūkinių dalykų sustoti, bet laiko trumpumas to nebeleidžia ir aš turiu pasitenkinti nurodymu į mūsų šio susirinkimo rezoliucijas ūkiniais reikalais, kuriose, kaip man teko patirti, bus suformuluoti mūsų S-gos nusistatymai kitais einamaisiais ūkiniais mūsų krašto reikalais.

Sajungos drausmė

Ir pagaliau sąjungos vidinės drausmės bei sąjungos etinio lygmens klausimas. Visi gerai juntame, kad ligi šiolei Lietuvių Tautininkų Sąjungai, nors ir su ypatingu įsakmumu skelbusiai kokybiškumo dėsni, vis dėlto nepasisėkė išaugti į tokį ideologiškai darnų, politiška drausmingą ir etiška aukštą vieneta, kuris būtų laisvas nuo bet kurių prikaiščių.

Nevengdami atvirumo, turime pripažinti, kad ne tiek Lietuvių Tautininkų Sąjungoje, kiek viso tautinio judėjimo platumoje visą laiką daugiau ar mažiau pasigedavome vienalypiškumo, politinės drausmės ir nepaskutinėje vietoje etinio patvarumo bei tvirtumo.

Ieškodami priešasčių, kurios sukeldavo ar sukelia šitokių negeistinių reiškinių tiek pačioje Lietuvių Tautininkų Sąjungoje, tiek visame tautiniame judėjime, turime sutikti, kad bene vyriausioji iš jų bus nepakankamas tautinės koncepcijos išryškimas ar juo labiau nepakankamas įsąmoninimas tautinės koncepcijos idėjinio turinio. Tokiu būdu mes kartais prilygdavome artoju, per anksti išėjusiam į lauką ir dėl šviesos nepakankamumo tik apgrai bomis jautusiam reikalingą nuariamos vagos kryptį. Savime aišku, vogiai neišven giami. Dar labiau neišven giami vogiai tuo atveju, kada išeinama arimo versti nepakankamai atkutus sąmonei.

Norint gi ateityje vengti vogių, tenka šalinti pačias pirmąsias priešasčius: mūsų Sąjungos Šefo Valstybės Prezidento kartkartėmis reiškiamos mintys ir jo tautinė koncepcija mūsų sąmoneje turi būti daugiau nei aiški. Ji turi būti gyva. Vadinasi, gyvenime ji turi reikštis ne vien protu, bet ir ne vien nujautimu, o abiejų psichinių galių darnoje.

Tačiau vien ideologinis vienalypumas dar neišsprendžia tautinio judėjimo sudrausminimo klausimo. Šalia ideologinio vienalypumo yra būtina ir politinė drausmė. Mat ideologinis vienalypumas tėra sąmonės reikalas, o po-

litinė drausmė jau liečia tos sąmonės reiškimąsi gyvenime, ji liečia praktiškąjį veikimą.

Politinio veikimo drausmės mes pasigedavome ir pasigendame tiek atskirų tautinių organizacijų santykiuose, tiek atskirų tautininkų ar tautinių organizacijų narių tarpe. Ir čia viena iš esminių priešasčių buvo ir yra ta aplinkybė, kad kai kuriose tautinėse organizacijose ar jų daliniuose iki šiolei buvo tokio elemento, kuris gali būti vadinamas kokiu norite vardu, tik ne tautininko.

Lietuvių Tautininkų Sąjunga ir visas tautinis judėjimas šiandien pradeda tokį laikotarpį, kuriam apibūdinti tetiktų darbo ir kūrybos žodžiai. Ar prie tų dviejų žodžių išvadoje prisijungs ir pasisėkimų bei laimėjimų konstatavimas - visa tai priklausys ne vien nuo Sąjungos vadovybės, bet ir nuo kiekvieno jos nario atskirai paėmus. Čia mes tegalime pareikšti savo įsitikinimą, kad šiandien nėra kokio ypatingo pagrindo, kuris leistų suabejoti pradedamojo laikotarpio sėkmės galimumu. Betgi šiandien bus pravartu įsidėti į galvas, kad tiek Lietuvių Tautininkų Sąjunga, tiek visas tautinis judėjimas nėra koki rami užuovėja, kur galima ramiai sau tūnoti ir dar naudotis kokiomis nepelnytomis privilegijomis.

Tačiau naujai apsisprendus, kyla du klausimai: ar mes esame be prikaiščių kokybiniu atžvilgiu ir galime tenkintis šiandieniniu Sąjungos kokybiniu svoriu. Ir viena, ir antra tenka atsakyti teigiamai, tik su tam tikru bet.

Ne vien ideologinis vienalypumas, ne vien vidinė politinė drausmė ir ne abeja kartu dar neišsemia Sąjungos kokybės vertės. Kur kas svarbiau, kad visa Sąjunga, visas tautinis judėjimas ir kiekvienas jo atskiras narys būtų atitinkamoje etinėje, ideologinėje aukštumoje. Vadinasi, šalia ideologinio vienalypumo, šalia politinio veikimo drausmės turi būti ir gili Sąjungos narių ideologinė drausmė, jų aukštas etinis lygis. Visi šie trys momentai sudaro tą šaltinį, iš kurio plaukia Sąjungos vidinė patvara, jos politinis bei idėjinis pajėgumas ir kartu visa tai yra pirmoji sąlyga, laiduojanti Sąjungos darbų pasisėkimą. Tad jau vien politinio tikslingumo sumetimais Sąjunga turi uoliau peržiūrėti savo narių asmenybinę vertę.

Praktikoje mes negalime užginčyti ir tokių faktų, kurie kartais labai įsakmiai liudija apie atskirų Sąjungos narių idėjinį nepatvarumą ir etinį

palaidumą. Tokiems asmenims, be abejonės, Lietuvių Tautininkų Sąjungoje ne vieta. Ir netenka čia nė deklaruoti S-gos vadovybės nusistatymo reikalauti iš savo organizacijos narių tokio elgimosi, kuris neprieštarautų skelbiamiems gyvenimo principams ir nemestų šešėlio pačiai Sąjungai

Daug čia dar kas tektų aiškinti dėl mūsų nusistatymo įvairiais klausimais. Bet, tikiuosi, tuos nusistatymus Tamstos gausite patirti iš komisijose pateiktų išsiaiškinimų ir ten susidariusių rezoliucijų.

O pagrindinė mūsų dabarties veikimo ir nusistatymo "magna charta" yra vakar pasakytoji mūsų Sąjungos Šefo, Valstybės Prezidento kalba. Jon įsigilinę, mes rasime raktą į svarbiuosius mūsų Sąjungos esmės, gyvenimo, tikslo ir veikimo klausimus.

Kam mes

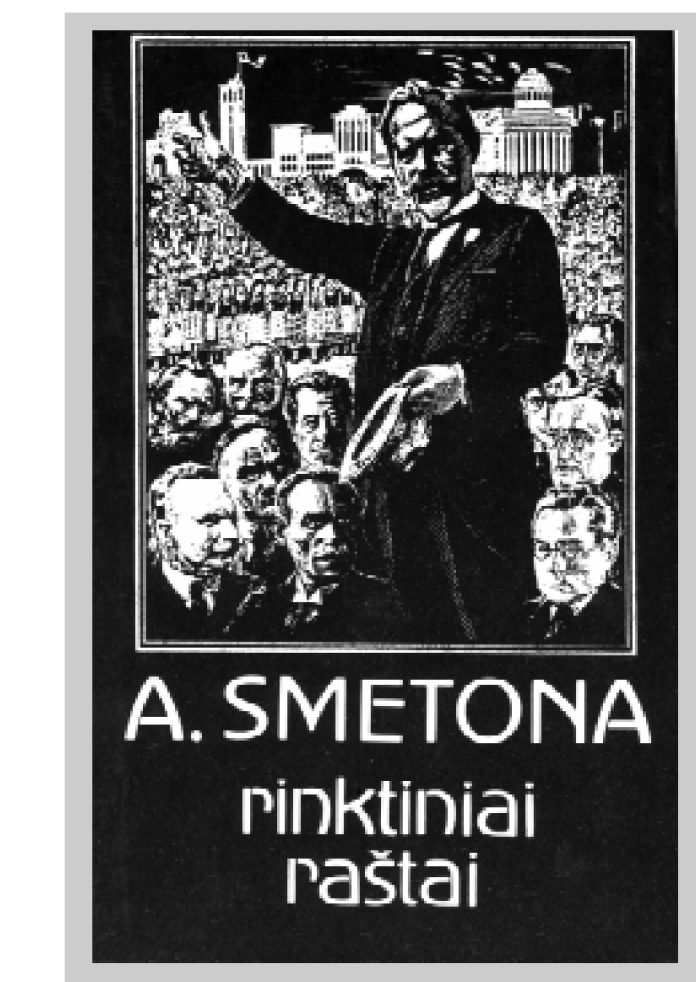
apsisprendžiame?

Šiame susirinkime mes keliame Tautininkų dvasios pagyvimą ir jos darbų sustiprinimą. Gali kilti klausimas: kam mes taip apsisprendžiame? Ar kovai prieš kitas politines sroves, ar kokioms pagyvintoms rungty nėms prieš tokius faktorius, kurie gal išsiskiria iš Tautininkų galvojimo ir nusistatymo?

Ne, ne tam! Mes taip darome todėl, kad to reikalauja mūsų krašto padėtis ir tie dideli tautiniai valstybiniai uždaviniai, politiškos ir social ekonominės tikrovės pastatyti. Mūsų krašto padėtis reikalauja iš visų, kad visi daugiau įtemptume visas jėgas savo tautos ir valstybės tvarkymui, kuris ir turi eiti vieningomis vyriausybės ir visos tautos pastangomis.

Jeigu kitos politinės srovės darniai jungiasi šitan darban ir ton tvarkymosi linkmėn, kuri išreikšta mūsų konstitucijoje, mes su geriausia valia tarsime, kad įvyksta tautos konsolidacija ir susivienijimas, ko mes visados siekiame.

Mes esame įsitikinę, kad tokia tautos konsolidacija ir vyksta, nors kitos srovės tuo tarpu ir išsiskiria nuo mūsų galvojimo ir jų politiški siekimai ne visados sutampa su mūsų siekimais. Čia mat dar veikia praeitis, jų ilgą laiką įskiepyti saviesiems kitoki politiški įsitikimai, jų skelbtos kitokios pažiūros į valstybę ir valstybės santvarką. Bet gyvenamoji tikrovė, mes esame įsitikinę, o tas mūsų įsitikinimas pagrįstas konkrečiais patvirtinimais, - artina visus prie bendro

Knygos viršelis. Rinktinių raštų knygą paruošė dr. Alfonsas Eidintas. Spausdino "Aušros" spaustuvė 50,000 egz. Kaune.

supratimo, kad esamomis sąlygomis realiausiai galime artintis prie didžiųjų klausimų išsprendimo tuo keliu ir tokia valstybės santvarka, kokią mes jau iš anksčiau išpažįstame. Mes manome, kad ir tas valdžios sudarymo principas - įtraukiant į valdžią įvairių krypčių galvojimo žmones - kuriuo buvo sudaryta buvusioji ir dabartinė ministrų taryba, prisideda ir prisidės prie to, kad visos mūsų politinės srovės, bent jų atsakingieji žmonės, daugiau įsitikins tautos konsolidacijos galimumu tautiškai autoritetinės linkmės dvasioje ir visų lietuvių intereso pagrindu.

Bet iš kitos pusės, jeigu kas šiomis aplinkybėmis mėgintų iš šios linkmės išsiskirti ir tautos konsolidaciją trukdyti, mes nesvyruosime būti drąsūs imtis sprendimų ir veiksmų išsiskyrimams sutrukdyti.

Kada yra sunkus Tėvynei metas, niekas neturi teisės nei svyruoti, nei ieškoti kokių neaiškių apsisprendimų. Priešingai, tuo momentu reikia kuo kietesnės rankos, kuo didesnio ryžtingumo. Kompromisais, derybomis ir balsavimais galima gyventi tik tada, kai nereikia nei skubėti, nei per daug rūpintis dėl rytojaus.

Šis mūsų susirinkimas savo eigoje mums parodė, kad tautininkų idėjos tebėra gyvos ir neišblėsusios, kad Tautininkai nėra nei išsekę, nei sustingę. Priešingai, parodė, kad Tautininkuose yra tokių jėgos rezervų, kurie laiduoja Sąjungos atsinaujinimą ir stiprėjimą. Šalia masių netrūksta Lietuvių Tautininkų Sąjungai asmenų, kurie yra stiprūs partitimi ir išsimokslinimu, gerai supranta mūsų valstybės

reikalus, moka realiai juos vertinti ir reikšti aiškų nusistatymą.

Šio susirinkimo eigoje patikrinome savo praeities kelią, išsiaiškinome atvirai, aiškiai išsikalbėjome, aptarėme praeities klaidas ir susidarėme bendrų nusistatymų ateities darbams. O dabar bus jau nebe metas kalbėti ir niurnėti. Apsisprendus lieka visai susidrausminti ir imtis realaus, konkretaus darbo - kiekvienam pagal savo uždėtas pareigas, išsilavinimą, sugebėjimus, palinkimus ir išgales. Kam mūsų apsisprendimai ir nusistatymai ne prie širdies, tas tegu apsisprendžia nebūti mūsų Sąjungoje.

Vyriausiajai Sąjungos Valdybai tenka atsakingiausias uždavinys sekti didžiuosius įvykius ir faktus, padaryti dėl jų aiškius sprendimus, sudarinėti artimesnių ir tolesnių Sąjungos darbų programą, aiškinti bei gilinti ideologinį Sąjungos pagrindą. Visa tai jai teks formuluoti ir vienaip ar kitaip skelbti Sąjungos nariams. Visų pareigonių ir narių uždavinys aktyviai dalyvauti įvykiuose, sekti įvykius, informuotis ir informuoti, aktyviai reikšti savo nusistatymus, visai dalyvauti tautinės minties sklaidime, kad daugiau būtų sutautintas mūsų visas gyvenimas, visa gyvenimo kasdienybė.

Tokiu būdu visi nuo viršaus ligi apačios ir nuo apačios ligi viršaus vieningai ir tvirtai susijungiamo dvasia ir darbais didžiam mūsų visų tikslui: tautos laisvei, valstybės stiprybei, visų lietuvių geresniam ir aukštesniam gyvenimui.

TALENTŲ MOKYKLA

Alytė Valentukevičiūtė

Tęsinys. Pradžia 15 nr.

VII.

Rudenį gavau naują sūnelę ir smuikėlį. Tuo visai nesidžiaugiau, nes smuikas buvo paskolintas, mokyklos nuosavybė. Anokia čia laimė. Juk parėjus iš mokyklos ir vėl teks dryžuoti gamas. Vos gavau tą smuiką, muzikos korepetitorė neatstojo nuo manęs. Kartais man atrodė, be manęs pačios daugiau nėra vaikų. Vis aš ir aš. Matyt dėl to, jog man sunkiai sekėsi mokytis bosu raktą ir muzikos teoriją. Tai man atrodė bjaurūs ir visai nereikalingi mokslai. Norėjau, kad manęs neverstų tiek daug groti. Nejaugi turiu visą gyvenimą žvanginti stygomis? Lyg visa kita neturėtų reikšmės. Bet kokia disciplina!

Auklėja internato vaikus įprasti būti pareigingais, skiepija savarankiškumą! Nemačiau jokio auklėjimo, vien tik juodą vaikymą. Vos pamokos pasibaigia reikia strimagalviu lėkti į "dėžę" ir čirškinti gamas. Groti iki vakarienės ir šventa. Taip ir zulinu per dienas, dienos nematydam. O muzikos auklėtoja užėina ir primena:

- Valyk intonaciją!

Bet man niekas aiškiai nepasakė kas toji intonacija. Ir kodėl ją reikia valyti! Viena vyresnioji mergaitė užsiminė, švarios natos ir yra gera intonacija.

Specialybės mokytojas man neatrodė itin patrauklus žmogus. Vos pamąčiusi jį jausdavau nejaukiai. Tai nutikdavo dėl jo nemokėjimo elgtis su vaikais. Per pamokas tas monstras, pusamžis akinuočius, beveik nekrepdavo į mane dėmesio. Laiką, kai grodavau jis spoksodavo pro langą arba skaitė "Vakaro naujienas". Aš buvau tarytum smuikuojantis šešėlis, daugiau niekas.

Tiesa, mano mokytojui kaip ir daugeliui kitų panašaus amato veikėjų užeidavo pikto prieuoliai ir tada aš jo bijodavau. Bet šiaip jis laikėsi "man tas pats, vis vien gaunu algą" politikos. Dažnai palikdavo mane vieną, o pats pamokos metu kur nors išsidangindavo. Pavyzdžiui į auto servisą, arba kokį asmeninį reikalą tvarkyti. Pasilikusi įveikindavau Šradiko pratimus, arba Gedike etiudą. Nesupratau ar groju gerai ar ne, nes man niekas nieko nesakė, netaisė klaidų, netvarkė aplikatūros, nekoregavo rankų, padėties ir laikysenos. Būdavo, kokia vy-

resnės klasės mokinė arba paprasta mokytoja atverdavo duris ir burbeldavo:

-Taigi, tu nešvariai groji! Kurčia esi, ar ką?

Dažniausiai savo "pareigojimo" mokytojo nesulaukdavau iki vakaro, nors jis ir pažadėdavo sugrįžti. Kai ateidavo budintysis užrakinti klasių visada nustebdavo pamatęs mane.

Pagaliau man toks žaidimas nusibodo. Norėjosi rūpestingos mokytojos, kuri bent truputį pasijaudintų dėl manęs. Ji turėtų man padėti prasilaužti iš blogai grojančios mergaitės į vidutiniokę. Ėmiau aktyviai veikti. Papasakojau kaip tas tipas nedirba. Kaip vaikai iš manęs juokiasi, jog nieko nesugroju. Nemoku net pakartoti minorinės gamos. Ir nustebau. Mama išgirdo pagalbos šauksmą. Ji tvirtai nusprendė, kitais metais būtinai turiu pereiti kitos mokytojos klasėn.

Tačiau nevien tai mane žemino. Aš neturėjau draugių, nes tapau tikra pasipūtėle. Aišku dėl to labai kentėjau. Juk pasilikti vienai ir visiems rodyti, esanti tuo laiminga atrodė sunku. Žinojau, kažkur visai šalimais yra mergaitės nemėgstančios manęs. Jos beveik visada mane apkalbinėdavo. Bet aš iš prigimties taikli aktorė apsimetindavau nieko nepastebinti. Ypatingai mane glumindavo vakarai. Vos atsiguldavau, jos šnabždėdavosi, siuntinėdavo laiškelius, žvalgėsi ir juokėsi joms pačioms suprantamu juoku. Nepatikdavo man tokie dalykai. Nors nemažai privargau, aš stengiausi nesidomėti jų gyvenimu. Dėjausi mieganti. Nugrimzdavau į tolimą savo pasaulį. Tikėdavausi, rytoj viskas bus kitaip.

VIII

Paprastai ruduo į mano gyvenimą ateidavo netikėtai. Jis imdavo slinkti medžių viršūnėmis, pamažėl šliauždavo tarytum klastinga angis. Tuo metu man būdavo niūru, nes medžių eisena, kurią stebėdavau pro langą, tapdavo kažkokia gedulinga. Tiesa, pirmosiomis rudens dienomis jie lyg ir nesuprasdami, jog atėjus metas poilsiui vis dar stovi iškėlę vainikus. Deja, kiek tekdavo pastebėti, juose puikuodavosi tik didžiulės varnos, nes kiti giesmininkai palydėdami vieni kitus išsirošė į ilgą kelionę.

Žolė nors ir tokia žalia, jau

MOTINOS DIENĄ

leiskime kiekvienai motinai pajusti ir pasidžiaugti, jog ji yra gerbiama.

Minėjimą ir pietus ruošia

Pal. J. Matulaičio misija

Lemonte gegužės 13 d. 12 val.

Stalų ar pavienių vietų užsakymus priima telefonais:

V. Gvildienė 630/271-9126 arba

J. Miknaitienė 630/985-1820.

BALTIMORĖS LIETUVIAI

Baltimorės Lietuviai maloniai kviečia Jus dalyvauti **Lietuvių Festivalį, gegužės 12-13 dienomis**, Catonsville Armory, 130 Mellor Avenue, Catonsville, Maryland, nuo 11 iki 6 val. Bus stalai su lietuviškais rankdarbiais, drožiniais, knygomis, gintaru.

Marytė Patlabaitė

puikiai grojau visas gamas tiek minorines tiek ir mažorines. Mes išmokome keletą sunkesnių pozicijų ir aš labai didžiavausi. Ji norėjo, kad viską mokyčiausi atmintinai. Man, kadangi pasižymėjau gera atmintimi, nepasirodė sunku. Atėjo metas, pagaliau grojau su akomponiatore. Ruošiausi pirmajam koncertui. Iki pavasario turėjau išmokti A. Vivaldžio a-moll koncertą smuikui su fortepijonu.

Dar vienas laimėjimas, muzikinė auklėtoja pagaliau liovėsi mane persekioti. Ji įsitikino, jog sugebu išmokti ir pati. Tiesa, tas užsiplėšimas groti ne visada baigdavosi pergale. Būdavo minučių mane ir vėl apnikdavo apatija. Ir aš įsitaisiusi ant palangės kaip vilkas žvelgdavau į miško pusę.

Kartą naujoji mokytoja pakvietė į konkurso perklausą. Žinoma tame konkurse aš neturėjau dalyvauti. Bet kas žino, kaip ji sakė, gal ateityje ir galėsiu. Jaunųjų smuikininkų konkursinė perklausa vyko mokyklos didžioje pagrindinėje salėje.

Visi žinojo, šiandien turi pasirodyti talentingas berniukas. Daug kas metė visus darbus suskubo jo pasiklausti. Aš su drauge sėdėjau trečiojoje eilėje. Netrukus salė buvo pilnutėlė. Visi šnibždėjosi kuo ši kartą jis nustebins. O visi kiti dalyviai tartum nublanko ir pasidarė nesvarbūs.

Jis įėjo. Dieve, tada galvojau, jis toks gražus, jam nuostabiai tinka smuikas. Mažasis Oistrachas, Mocartas, o gal Livontas...

Ne, veikia jis gimė, kad būti Paganiniu. Mūsų, susižavėjimo objektas įžengė ir trumpai nusilenkė. Ak, aš taip

nemokėčiau. Kai suskambo Mendelsono koncerto garsai visa salė nuščiuvo. Nejaugi jis Mendelsomą grieš tokiu greittumu, vėjišku tempu? O taip! Jis grojo. Mėtė strykėlį, o miklūs balti piršteliai spygavo po žarnines stygas. Aš kandaui sau į liežuvį. Tėvai! Jei tik jie čia būtų, tikrai suprastų padarę klaidą! Štai naujasis genijus, užgimęs virtuozas į kurį privalo visi lygiuotis. O jų dukra niekada nebus tokia. Nepadės nei maldavimai ar dėstytojų įkalbinėjimai, kad vargšė mergaitę paruoštų panašiam konkursui. Kaip juokinga ir baisu. Juk aš negimiau tokia kaip jis, tas vaikas. Esu visai iš kitos operos. O ne! Veikiu iš kito romano. Esu paprasta mergaitė, kuriai likimas nelėmė tapti garsia smuikininke.

Jeigu tėvai, o ypač tėvas galėtų mane dabar pamatyti. Ir pamatyti kaip visi čia esantys neabejoja tuo šauniu berniuku. Jis talentas, ir ne tik. Dievas jam nepašyškėtojo artistiško ir išorinio šarmo. Ne, man to nereikia! Ne, aš jam visai nepavydžiu. Aš tik džiaugiuosi už jį... Aš noriu būti aš, kad mane priimtų tokią kokia esu ir neišivaizduotų, jog esu kažkuo kitu, kuo būti tikrai negaliu. Gal aš pasaulį apžavėsiu kitaip ir mano tėvai nebus tokie nusivylę kokie yra dabar?

Juk nebūtinai turiu tapti smuikore, kad įrodyčiau savo svarbumą gyvenime? Ne kiekvienas gimsta virtuozu. Gal man užteks baigti mokslus ir lindėti orkestro gilumoje. Gilumoje, nes net nepretenduoju į pirmus pultus!

Bet ne, man to nepakaktų.

Nukelta į 11 p.

RENGINIŲ KALENDORIUS

GEGUŽĖS 5 d., šeštadienį, 6 val.vak. "Exultate" choras ruošia "Dainų vakarą".

GEGUŽĖS 13 d., 11:30 val. "Motinos dienos" pusryčiai Šv. Jurgio parapijos salėje.

GEGUŽĖS 28 d., 8:30 val. Prisiminimo dienos (Memorial Day) apeigos, šv.Mišios ir pusryčiai. Rengia katalikų karo veteranų 613-asis postas Šv. Jurgio parapijoje.

LIEPOS 22 d., 11:30 val. Šv. Jurgio parapijos gegužinė parapijos sodyboje.

LIEPOS 14 d., šeštadienį, 4 v.p.p. 5-oji, jubiliejinė Gijos gegužinė, Beachland piknikų vietovėje, linksmins akordeonistas Bronius Mūras.

RUGPJŪČIO 12 d. nuo 12-os iki 6-os v.v. Lietuvių klubo popietė Amerikos italų klubo pokylių vietoje.

RUGSĖJO 23 d. Madų paroda "Rudens lapai", rengia skautės Židinitės.

SPALIO 12 d. 6:30 v.v. Dievo Motinos parapijos salėje LIETUVIŲ DIENOS Ažuoliukų koncertas. Rengia LB Clevelando apylinkės valdyba.

LAPKRIČIO 11 d., nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. Šv. Jurgio parapijos Rudens šventė.

GRUODŽIO 15-16 d. Šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinių pardavimas.

GRUODŽIO 24 d. 9:30 v.v. Bendros Kūčios Šv. Jurgio parapijos salėje.

51-JŲ ŽAIDYNIŲ PRELIMINARINĖ REGISTRACIJA PRATĖSTA

51-sios sukaktuvinės S. Amerikos Lietuvių Sporto Žaidynės įvyks 2001 m. liepos 4-7 d.d., Toronte, Ont., Kanadoje. Žaidynes vykdo Toronto PPSK "Aušra", Šios žaidynės vyks 50 metų sukakties ženkle nuo I-jų Š.A. Lietuvių Sporto Žaidynių, įvykusių 1951 metais Toronte.

Varžybinė programa - 2001 m. ŠALFASS-gos pirmenybės šių sporto šakų: a) Krepšinio - vyrų A ir B, moterų ir jaunių bei mergaičių A (1982 m. gimimo ir jaunesnių); b) Tinklinio - vyrų, moterų ir mišrių (Co-Ed) komandų; c) Lauko teniso; d) Stalo teniso; e) Kėgliavimo ir f) Šachmatų. Papildomai, dar bus vykdoma nepirmenybių, parodomos varžybos: golfo, šaudymo sporto ir berniukų B (1985 m. gimimo ir jaunesnių) krepšinio.

Preliminarinė visų sporto šakų dalyvių registracija yra Pratęsta iki 2001 gegužės 10 d. imtinai, pas žaidynių vadovą Rimą Miečių, adresu: Rimas Miečius, 54 Burrows Ave., Etobicoke, Ont. M9B 4W7, Canada.

Tel.: 416-234-0878; Faksas: 416-234-8506; E-mail: rimmer1@sympatico.ca Norite daugiau informacijos? Sekite Website: salfass.com

ŠALFASS-gos CENTRO VALDYBA

Atkelta iš 10 p.

Net ir to nenoriu. Vis tiek suprantu, taip gražiai negrosiu.

O vidutinybe likti tolygu mirčiai. Kad ir kiek valandų per dieną čirpuočiau, ir kiek dirbčiau - vis vien pasieksiu tik minimalų rezultatą. Tada vėl kažkas pasakys:

- "Ji groja neblogai. Neblogai! Vidutiniškai!"

Skaidu! Skaidu! Apmaudu! Laimei, groju neblogiausiai. Juk yra ir blogiausių.

Bet man atrodo, geriau blogiausiai. Tie kas blogiausiai ar silpniausiai - dar turi galimybę tapti vidutinybėmis. O vidutinybės nebegali lygintis nei su blogais nei su gerai grojančiais.

IX

Aš net negalėjau susapnuoti, jog vieną dieną mūsų bendrojo lavinimo mokytoja ims ir pasodins mane į vieną suolą su berniuku. Ji tai padarė tikrai neatsitiktinai. Nes patikėjo, gerai besimokanti mer-

LAIŠKAI

MUZIKINIS IŠSILAVINIMAS

Aną savaitę mane labai nustebino Ingos Urbonienės laiškas "Dirvoje". Ji nieko nežinodama apie Vytautą Matulionį, klausia: "Kokio muzikinio išsilavinimo jis yra"... Visa nelaimė, kad ji tik dabar atrado "Dirvą". V. Matulionis jau daug metų ten rašo apie vadinius ir koncertus.

Nežinau, ar Chicagoje yra gauta iš Vilniaus 1998 m. Mokslo ir enciklopedijų leidybos instituto knyga "JAV lietuviai" (A-M). Ten 646 puslapyje rašoma apie Vytautą Matulionį - solistą, režisierių ir jo sukurtas dramos roles.

To triukšmingo laiško autorė nerašo, iš kur ji yra tokia didelė žinovė arba kieno tas

dainininkės kompaktinis diskas sukurtas. O svarbiausia - ji teigia, kad ji nebuvo solistės koncerte Clevelande. Įprasta ir Clevelande per koncertus platinti diskus ir lankstinukus bei filmuoti vaizdajuostes.

Gaila, kad V. Matulionio peikėja nepamini jo apžvalgoje minėtus aname koncerte gerai atliktus kūrinius - tiek solistės, tiek pianistės. Jis jų nepeikė, bet gražiai pagyrė.

Tenepyksta I. Urbonienė, bet kartais tenka nusivilti koncertais. Dažnai atrodo, kad balsingi žmonės, kaip ir kiti iš Lietuvos, atvyksta į JAV tik pasipinigauti.

*Gerardas Juškėnas
Cleveland Hts., Ohio*

NOBODY WANTED TO DIE

(NIEKAS NENOREJO MIRTI)

(NIKTO NE KHOTEL UMIRAT),

a 1963 Lithuanian film directed by **Vitautas Zhalakevichius**, will screen at **4:00 pm on Sunday, May 6**, at the Cleveland Cinematheque, Cleveland Institute of Art, 11141 East Boulevard in University Circle, telephone (216) 421-7450.

The movie is a thrilling and stylish family revenge saga about the Soviet annexation of Lithuania after WWII. It has been compared to the spaghetti westerns of Sergio Leone, which were made a few years after the movie. In 1963, **NOBODY WANTED TO DIE** was dubbed into Russian and won the Soviet Union's top film prize.

The Cinematheque's print is in Lithuanian with English subtitles.

Admission is \$6 and all tickets will be sold at the door after 3:30 pm on the 6th. There is free parking available in the adjacent Cleveland Institute of Art lot. The movie is one of 12 movies in the Cinematheque series "The Soviet Sixties: Revolution Within the Revolution," running from May 3-27.

John Ewing, Director
The Cleveland Cinematheque
The Cleveland Institute of Art
11141 East Boulevard
Cleveland, Ohio 44106
USA
Tel 216 421 7450
Fax 216 421 7438
ewing@gate.cia.edu
www.cia.edu/cinematheque

Cleveland's alternative film theatre. Since 1986.

This is a public service service announcement of the "Dirva" Lithuanian Newspaper.

Pastaba. Filmas "Niekas nenorėjo mirti" 1963 m. buvo pripažintas geriausiu Sovietų Sąjungos filmu. Turinys iš partizanų kovų - šeimos istorija. Filmas iškėlė Lietuvos partizanų pasipriešinimą, bet pasitamavo ir Sovietų propogandai.

PADĖKA

Mielai Korp! GIEDRAI už mano knygos "Namų pašvaistė" pristatymą ir paminėjimą balandžio 8 d. gražiam Verbų sekmadienį - esu nuoširdžiai dėkingas. Mieloms rengėjoms ir kalbėtojoms - Violetai Žilionytei-Leger ir prof. dr. Jolita Kavaliūnaitei, pristačiuosioms knygą ir įdėjusioms tiek širdingo darbo - visa širdimi nuoširdžiausiai dėkoju. Taip pat Tėvynės garsų radijo vedėjai A. Stempužienei už knygos ir renginio garsinimą bei literatūrinį pokalbį - ačiū!

Mano ypatinga padėka mielam klebonui Gediminui Kijauskui taip maloniai ir nuoširdžiai globojančiam menininkus. Ačiū ir visiems nepatingėjusiems Verbų sekmadienį atsilankyti į mano "krikštyną" šventę. Ačiū!

Balys Auginas

DIRVAI AUKOJO

Korp! Neo-Lithuania
vyr.,valdyba. 82
Dr.J.Sonta, Akron, OH 65
K.Tautvydas, Lake Elmo, MN 65
B.Gasparaitis, Tamarac CT 30
S.Jakaitis, Canada 25
A.Grushnys, Wichita, KS 15
D.Jaudegytė, Brockton, MA .. 15
A.Šaulienė, Chicago, IL 15
V.Urbaitis, Mayfield Hts. OH 15
A.Vaišnys, Los Angeles, CA 15
S.Gruzdis, New York, NY 15
M.Krisčiūnas, Canton, MI 10
A.Jankauskas, Woodhaven, NY 5
V.Klabis, Melbourne, FL 5

*Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame.*

KOLDŪNAI

MĖSOS, VARŠKĖS, GRYBŲ
Skambinkite:
Jodi Apanavičius
Tel.: (216) 531-6995
(440) 354-4029

Vaikai ir mokytoja prapliupo juokais. Incidentas tuojau buvo pamirštas.

Mūsų klasė neatrodė nedraugiška. Priešingai sakyčiau net vieninga. Nors pasitaikydavo ir pavydo išpuolių. Daug kas pavydėjo vienai mokinei, jos močiutė gyveno Vokietijoje. O ypač Vikai. Ji mūsų akimis žiūrint nepelnytai kiekvieną vasarą

Nukelta į 12 p.

gaitė visada padės silpnesniui draugui. Visa mano pagalba rėmėsi leidimu nusirašinėti. Oper piešimo pamoką net kelis kartus nupiešiau ir išlanksčiau jam.

Rytis, atrodė tikras padauža, gal kiek per didelis savo amžiui. Per pertrauką jis dūkdavo, mėtėsi portfelium ir sąsiuviniais. Kartą nutiko toks atsitikimas. Jis žaidė su mergaitėmis slėpynių. Netikėtai viena žioplė įkišo pirštus į durų vyrus. O jis nematydamas, bandė duris patraukti

į save. Ši suspigo ir pradėjo bliauti. Rytis turėjo pasiaiškinti, kitu atveju jam grėsė pažymio sumažinimas iš drausmės dalyko. Visas drebedamas jis prisėlino prie mokytojos. Mokytoja paklausė:

- Na, Ryti, tai kaip ten buvo?

Berniukas rimtu veidu be užuominos į juoką atsakė:

- Tamsta mokytoja, iš pradžių mes tik draugiškai mušėmės...

Atkelta iš 11 p.

leisdavo Arteke, pionierių stovykloje. Bet juk mes dar nebuvo pionieriais. Mokytoja įspėdavo:

- Jei tik būsite tokie pavyzdinti kaip Viktorija ir jus pakvies į Arteką.

Tačiau realybė išties kitokia. Niekas į Arteką mūsų mokyklos mokinių nekviestė. Ten pakliūti reikėjo turėti gerų pažinčių. Tačiau ir nenorėjau į Arteką! Namai man buvo geriausia vasaros stovykla!

Tuo metu būdama ke-tvirtoje klasėje aš skaičiau Volterą, Putiną, Vienuolį. Su knyga praleisdavau laisvas valandas. Su knyga ir užmig-davau. Kambario draugės stebėdavo:

- Kaip tau tai gali būti įdomu!

Man visai neapsimetinėjant tokia literatūra atrodė išties smalsi. Ir aš vis su didesniu malonumu smigau į literatūros

pasaulį. Kai mano draugės tuo tarpu ilsėdavosi šokinėdamos per virvutes...

Metai baigėsi, atėjo laikas laikyti egzaminus. Koncertas, kuriam ruošiausi visus metus įsiveržė su jėga. Jis įvyko mažojoje, mokykloje. Atėjo pasiklausti net grupės vaikai ir internato. Aš visai nebijojau, juk mokytoja mane prieš tai drąsino. Nejutau jokio jaudulio.

Daug ir taip ilgai tam ruošiausi. Matyt neveltui stengiausi dirbdama į dieną po keturias valandas. Grodama aš keletą kartų nusišypsojau, prisiminiau kaip mokytoja mane ruošė ir jei stabteldavau, sakydavo:

- "Nevarlinėk, čia nėra jokių pauzių, sustoti negalima!"

Arba, jei man vis dėlto išpuldavo suklysti ar stabtelti, jis visai nepiktai, pakeltu balsu surikdavo:

- "Varna! Varna, tu!"

Tą "varną" dabar įsivaizdavus vos neprapliupau juoku. Visi plojo. Man įteikė puokštę neužmirštuolių. Išėjus į koridorių žvgyvau iš laimės.

Žinojau, po koncerto beliks tik susitvarkyti su bendrojo lavinimo dalykais. Mokytoja tuojau išves pažymius ir galėsiu važiuoti namo vasaroti. Bet gi dar ne viskas! Juk dar sekė baigiamasis balius, kasmetinis atsisveikinimas su vienuoliktokais. Juos internato personalas išlydėdavo kuo iškilmingiausiai. Valgykloje būdavo puošiami stalai, tvarkoma aplinka, kabinamos naujos užuolaidos, o nuo gausybės patiekalų sukrautų ant plastmasinių stalų raibo akys.

Mus jauniausius susodindavo į priekį, o senjorai užimdavo valgyklos galą. Vyriausiasis auklėtojas dėdavo kalbos ir netrukus visi įnikdavo į vaišes. Nevalgėliai galėjo atsivalgyti už visus

metus. Paskui šokiai. Bet kadangi mes jauniausieji leisdavo pabūti tik valandėlę ir ne daugiau. Sulindę kaip pelės į kampus stebėdavome tuos nepaprastus šokius. Sukosi gražios poros, žėrėjo nuostabios šilkinės suknutės ir įmantriosios šukuosenos. Būdavo, vyresniokai susiglaudę ir pasibučiuodavo. Mes tai pamačiusios juokdavomės, krizendavome ir smalsiai žvelgdavome.

Tiesa, aš kaip ir daugelis mergaičių turėjau savo slaptą simpatiją. Daug vyresni vaikiną iš dailininkų klasės. Toks gražus: garbanotais rudais plaukais, mėlynom akim, aukštas ir liesas. Jį pastebėjus aš visada išrausdavau. Tikėjausi, jis bent jau akies krašteliu dėbels į mane. Deja, ką padarysi, aš jam tik mazgė iš pirmosios grupės.

Dažnai naktimis jis susitardavo pabudėti už naktinę auklėtoją ir vaikštinėdavo po

koridorių. Stebėdavo ar mažieji nelakstinėja vienas pas kitą. Aš sėdėdama kambaryje girdėdavau jį slankiojant. Kartais su mergaitėmis specialiai garsiai kalbėdavomės. Kad tik jis ateitų mūsų nuraminti, ir sudrausminti. Ėmė ir užėjo. Aš tada apsimečiau kietai mieganti. Bet iš tikrųjų palindusi po antklode pro plyšelį mačiau. Prietemoje jo akys degė, plaukai gulėjo švelniai išsidraikę. Būčiau patikėjusi, jog jis tikras princas. Šiandien tas princas itin piktas:

- Ko nemiegate, mazgės! Ar nesimiega!

- Nenorim tai ir nemiegam! - išdrožė kažkuri.

Jis matyt to nesitikėjo. Greit visas apklostė. Ir pagrasinęs, jei dar kas pasikartos tai pasiskųs rytoj vyriausiajam auklėtojui. Išėjo. Mes jį dar ilgai pamėgdžiojom.

(Bus daugiau)

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

**EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE**

passports - visas - prepaid tickets

**SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS**

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm 888 E. 200 th St.
Sat.: 8 am to 4 pm Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą rūdėsio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

**SAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ**

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :
Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SAŠKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel.: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

KELIONĖS Į LIETUVĄ - 2001

Visi skrydžiai - geriausiomis kainomis
Atstovaujama FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.
Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

Rita Staškutė-Žvirblienė

MATAS REALTY

Rita P. Matienė - Broker - Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser - Įkainuotoja
Profesionalus pataravimas perkant-parduodant namus ir namų įkainavimas

V. R. MATAS Vytas R. Matas - Attorney-at-Law - Advokatas

Visi teisiniai pataravimai

17938 Hefl Rd. Cleveland, OH 44119 2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124
(216) 486-2530 (440) 473-2530